

*«Я для вас готовий
і життя віддати...»*

Твори
Праведника народів світу
ієромонаха Даниїла (Тимчини)

Святоуспенська Унівська Лавра Студійського Уставу

Друкується за благословенням
ігумена Святоуспенської Унівської Лаври Студійського Уставу
ієромонаха Йони (Максіма)

*«Я для вас готовий
і життя віддати...»*

Твори
Праведника народів світу
ієромонаха Даниїла (Тимчини)

Львів
Видавництво «Свічадо»
2020

УДК 271.4-9-287-725"19":930.253(477.83-25)
Я11

Рецензенти:

доктор історичних наук Петро Шкраб'юк
доктор історичних наук Олександр Кашук

**Видання книжки стало можливим за підтримки
єпископа-помічника Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ
владики Теодора Мартинюка**

*У виданні загалом збережені правопис та мова оригіналу;
розділові знаки відповідають чинному українському правопису.*

Для обкладинки використано світліну, яку надав Леон Хамайдес.
На світліні – ієромонах Даниїл із дітьми біля сиротинця при Святоуспенській
Унівській Лаврі Студійського Уставу, прибл. 1944 р.
Єврейські діти: Адам Даніель Ротфельд (стоїть третій ліворуч у середньому ряді),
Одед Амарант (зліва від Адама Данієля Ротфельда), Леон Хамайдес
(стоїть у верхньому ряді між Адамом Даніелем Ротфельдом та Одедом Амарантом)

Я 11 «Я для вас готовий і життя віддати...»: твори Праведника народів світу ієромонаха Даниїла
(Тимчини) / Упоряд. Ю. Скіра; літ. ред. Г. Дидик-Меуш. – Львів: Свічадо, 2020.
ISBN 978-966-938-418-8

Уперше опубліковано твори Праведника народів світу ієромонаха Даниїла (Дмитро Тимчина, 1900–1972). Подані у книзі документи зберігаються в Центральному державному історичному архіві України в місті Львові (ф. 358, оп. 1, спр. 81), в архіві Святоуспенської Унівської Лаври Студійського Уставу (ф. 15, спр. 15, т. I), в архіві Постуляційного центру монастирів Студійського Уставу (колекція стародруків), у Львівській національній науковій бібліотеці України ім. В. Стефаніка. Вони відображають світогляд та внутрішній світ людини, яка в роки Голокосту, ризикуючи власним життям та життям своїх співбратів у монастирі, рятувала єврейських дітей.

Книга адресована широкому колу читачів, які прагнуть дізнатися більше про монахів Студійського Уставу, котрі брали участь у порятунку євреїв під час Голокосту.

«I was ready to sacrifice even my life for you...» writings of the Righteous Among the Nations, Hieromonk Danyil Tymchyna / compiled by Yuriy Skira, edited by Hanna Dydik-Meush. – Lviv: Svichado, 2020.

The writings of the Righteous Among the Nations, hieromonk Danyil (Dmytro Tymchyna, 1900 – 1972) are being published for the first time. The documents presented in this book are stored in the Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv (fond 358, opys 1, file 81), in the archives of the Univ Holy Dormition Lavra of the Studite Rule (fond 15, file 15, vol. I), in archives of the Postulation Center of Monasteries of the Studite Rule (collection of old prints), in the V. Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv. These documents reflect the worldview and interior perceptions of a man who, during the Holocaust, saved Jewish children at the risk of his own life and the lives of his fellow monks.

The book is addressed to a wide range of readers who want to learn more about the monks of the Studite Rule who participated in the rescue of Jews during the Holocaust.

УДК 271.4-9-287-725"19":930.253(477.83-25)

ISBN 978-966-938-418-8

© Святоуспенська Унівська Лавра
Студійського Уставу, 2020

*Видання присвячуємо світлій пам'яті
монахів Студійського Уставу – Праведників народів світу*

Хто підніметься зі мною проти злочинців?
Хто стане зі мною проти тих, які чинять беззаконня?
Псалом 93,16

Від Упорядника

Останній, що став першим

Ієромонах Даниїл (Тимчина) є останнім на сьогодні студитом, якого Яд-Вашем визнав Праведником народів світу. Йому, проте, судилося стати першим Праведником-монахом¹, чиї твори побачили світ після довгих десятиліть забуття.

Усе своє життя схимонах поєднував аскезу з поезією, в якій розкривалася його багатогранна особистість. Вийшовши з багатодітної селянської родини, не маючи вищої освіти, окрім семінарійної, він мав неабиякий поетичний талант, який уповні проявився вже в першій збірці «Дарунок любові». Далі були роки праці над собою і розкриття ще одного таланту – педагогічного. Майбутній отець стане насамперед добрим монахом, а за деякий час і педагогом. Духовний провід довірить йому виховання дітей у Святоуспенській Унівській Лаврі, а згодом і вишкіл кандидатів на вступ до монастиря.

В основі ставлення ієромонаха Даниїла до світу закладена любов. З любов'ю до людини писав вірші, виховував дітей і послушників. З любов'ю він узявся до одного з найбільших іспитів свого духовного життя – переховування єврейських дітей під час Голокосту. Досвід,

¹ Вийшли друком твори духовного проводу монахів Студійського Уставу – архімандритів Митрополита Андрея Шептицького та блаженного священномученика Климентія Шептицького. Проте досі не видано творів жодного з виконавців акції порятунку євреїв, яку організував Митрополит Андрей Шептицький у 1942–1944 рр.

здобутий під час німецької окупації, підготував і загартував його до останнього монашого подвигу – підпільного душпастирського служіння і витримання у вірі аж до кінця.

Із кожної сторінки віршів та оповідань ієрм. Даниїла (Тимчини) до нас промовляє Людина, яка була вірна заповіді любови до ближнього. Запрошуємо вас відкрити цей дивовижний світ Праведника, що витерпів усі випробування тоталітарних режимів і врятував безліч світів, які заховані в одному чоловікові.

д-р Юрій Скіра

керівник проектів та програм Центру дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя Українського католицького університету

д-р Юрій Скіра

керівник проектів та програм Центру дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя Українського католицького університету

Ієромонах Даниїл (Тимчина): історичний портрет на лінії часу

Життя ієромонаха Даниїла (Тимчини) проминало на грані світів, що зникали в бурхливих подіях ХХ ст.: спочатку Австро-Угорська монархія; через кілька десятиліть його мала Батьківщина – українське Надсяння, і врешті найдорожчий із його світів – Святоуспенська Унівська Лавра та Греко-Католицька Церква.

У вихорі катастроф і людських страждань він був свідком знищення ще одного світу – світу галицького єврейства під час Голокосту. Проте йому судилося не бути мовчазним спостерігачем трагедії народу, приреченого нацистами на смерть і забуття. Цей студит, відгукнувшись на заклик свого архімандрита Митрополита Андрея Шептицького (1865–1944), став одним із головних учасників акції порятунку євреїв, яку втілював у життя Глава Греко-Католицької Церкви разом зі своїм оточенням². Завдяки цій акції врятовано декілька сотень людей. І в цьому велика заслуга також ієрм. Даниїла (Тимчини) – тодішнього префекта унівського сиротинця, сміливої людини, що перейшла межу страху і робила все, щоби врятувати довірені їй душі.

² Див.: Скіра Ю. *Покликані: монахи Студійського Уставу та Голокост*. – Київ: Дух і Літера, 2019. – С. 53–60.

Ієромонах Даниїл (світське ім'я – Дмитро Тимчина) народився 5 листопада 1900 року в селі Вербиця³, що на польсько-українському пограниччі. Родина була багатодітною. В Івана та Катерини Тимчинів, окрім Дмитра, було ще п'ятеро дітей: Василь⁴, Микола, Параскевія, Володимир та Ірина; діти останньої будуть опікуватися ієромонахом Даниїлом після його повернення з сибірської каторги.

³ За Австро-Угорської монархії село Вербиця належало до Рава-Руського повіту. За роки міжвоєнної Польщі належало до того ж повіту, але вже Львівського воєводства. Сьогодні села не існує: воно було спалене внаслідок сутички між УПА та польським військом у 1947 р. Про історію с. Вербиці див.: Kich-Maslej O. *Nomen mortui. Próba odczytania cmentarza greckokatolickiego w Wierzbicy*. – Kraków: Scryptum, 2016. – 435 s.; Kich-Maslej O. *Ukraiński teatr amatorski we wsi Wierzbica. Pogranicze polsko-ukraińskie, lata 20 i 30 XX wieku // Artyści sceny i ekranu dwudziestolecia międzywojennego Europy Środkowo-Wschodniej w ujęciu semiotyki antropologicznej*. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Instytutu Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej Uniwersytetu Warszawskiego, 2017. – S.123–139; Гаєвий М. *Село Вербиця в часи Другої світової війни та перші повоєнні роки*. – Львів, 2019. – 84 с.

⁴ Схимонах Валерій (Василь Тимчина, 1902–1984). Про схм. Валерія (Тимчину) практично не залишилося жодних документів чи письмових свідчень. Декілька довідок від 50-70-их рр. XX ст. та інтерв'ю старожилів с. Унева дають змогу зрозуміти, як склалася доля цього монаха в підпільній для Греко-Католицької Церкви час. Від початку свого монашого служіння схм. Валерій (Тимчина) займався бджолярством при Святоуспенській Унівській Лаврі. Коли 1950 року Лавру було закрито (натомість там відкрили інтернат для старших монахів із різних монастирів офіційно ліквідованої Греко-Католицької Церкви), він продовжив цю справу у новоствореному закладі. Проте згодом переїхав до Львова в будинок інвалідів № 11, що на Майорівці. 1959 року у клініці Львівського державного медичного інституту схимонахові Валерієві ампутували фаланги пальців лівої руки внаслідок отриманої травми. У 1960-их рр. він працював бджолярем у допоміжному господарстві згаданого будинку інвалідів № 11. А в 1970-их рр. перебував на повному державному утриманні у Львівському пансіонаті для ветеранів праці. Див.:

Вербиця, в якій зростав майбутній Праведник народів світу, на відміну від інших сіл регіону, відрізнялася національною одноманітністю: більшість у селі склали українці, поряд із якими проживали дві невеликі громади поляків та євреїв.

Наприкінці XIX ст. місцева українська громада відкрила в селі школу. Саме в ній навчався Дмитро Тимчина, про що свідчить дублікат шкільного свідоцтва, виданий йому 14 березня 1928 р.⁵ Відповідно до оцінок, зазначених у документі, можна дійти висновку, що майбутній священник мав потяг до навчання і вчився досить добре. Протягом наступних десятиліть він розвиватиме свої здібності в різних напрямках, дотичних його особливої місії в монастирі – педагогічної праці.

Перша світова війна виявилася надзвичайно руйнівною для села Вербиця. Місцевих чоловіків мобілізовано до австро-угорського війська; 22 жителі служили в легіоні Українських січових стрільців⁶.

Довідка про перебування на лікуванні Тимчини Валерія Івановича у клініці Львівського державного медичного інституту від 22 квітня 1959 р. // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 10; Довідка № 108, видана бджоляру Майорівського будинку інвалідів № 11 Тимчині Валерію Івановичу про відрадження до колгоспу ім. В. Леніна від 24 травня 1963 р. // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 9; Довідка № 156, видана для надання згідно з вимогами Тимчині Василю Івановичу Львівським пансіонатом для ветеранів праці від 16 квітня 1971 р. // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 8; Інтерв'ю з Лукією Лесіцькою від 11 грудня 1997 р. // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 1. – Оп. 1. – Спр. 2. – Т. 2. – Арк. 12.

⁵ Дублікат шкільного свідоцтва № 1063 Дмитра Тимчини виданий 14 березня 1928 р. // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 1.

⁶ Гаєвий М. *Село Вербиця в часи Другої світової війни та перші повоєнні роки*. – С. 17.

У 1914 р. село зайняла російська армія і під час відступу 1915 р. спалила читальню «Просвіти»⁷. Від 1918 р., із початком польсько-української війни, довколишні терени знову стали ареною для боїв. Наприкінці січня 1919 р. село Вербицю остаточно зайняли польські війська⁸.

Діяльність Дмитра Тимчини в роки Першої світової війни та в період боротьби за українську державність залишається невідомою. Достеменно лише те, що він належить до повоєнної генерації монахів, які прийшли до Святоуспенської Унівської Лаври вже по завершенні воєнних дій у цьому регіоні⁹. У своєму вірші «Ісус Христос – моя любов» автор зазначає, що став послушником у віці двадцяти двох років, тобто 1922 р.¹⁰ А 2 березня 1926 року приймає малу схиму з ім'ям Даниїл.

У той же час схимонах розпочинає у м. Куликова¹¹ навчання при цехові за ремісничим профілем «кушнірсько-кожухарська справа». Відповідно до свідоцтва,

⁷ Гаєвий М. *Село Вербиця в часи Другої світової війни та перші повоєнні роки*. – С. 17.

⁸ Там само. – С. 20.

⁹ Надія П'ясецька, родичка Дмитра Тимчини, зазначає у своїх спогадах, що значний вплив на його вибір піти до монастиря мав парох с. Вербиця о. Юліан Криницький. Див.: *Інтерв'ю з Надією П'ясецькою від 17.01.2003, м. Перемишляни* / Інтерв'юер: С. Грицан // Архів Інституту історії Церкви Українського католицького університету. – Ф. П-1. – Оп. 1. – Спр. П-1-1-1489. – Арк. 2.

¹⁰ У Шематизмі Львівської архієпархії за 1924 р. про Дмитра Тимчину вже згадано як про архарія. Див.: *Шематизм греко-католицького духовенства Львівської архієпархії на рік 1924*. – Львів: Накладом священничої кооперативи «Власна допомога», 1924. – С. 298.

¹¹ На той час – місто Жовківського повіту Львівського воєводства.

одержаного 1 червня 1928 р., навчання тривало від 1 травня 1925 р. до 28 травня 1928 р.¹²

Те, що майбутній монах-студит з Унева обрав таку незвичну професію для свого покликання, не є чимось дивним. При Лаврі діяла ремісничка школа, де навчалися вихованці з місцевого сиротинця. Духовний провід монастиря, розуміючи, що рано чи пізно довірені їм діти покинуть стіни виховного закладу і потребуватимуть професії, що забезпечить їх у майбутньому, обрав комплексний підхід – виховання і праця.

В Унівській ремісничій школі діти опановували професії кравця, шевця, коваля, слюсаря. У 20-х рр. ХХ ст. виник план додати до цього списку ще й кушніра, але очевидною проблемою була нестача місцевих відповідних кваліфікованих кадрів. Отож існувала потреба в монахах-наставниках, які були б і добрими спеціалістами, і могли б навчати дітей цьому складному й копіткому ремеслу, що приносив добрий дохід.

Саме тоді був скерований на навчання до м. Куликова схимонах Даниїл (Тимчина). І вже від 1933 р. у згаданій ремісничій школі почали навчати дітей кушнірству, а 1935 р. на території Лаври відкрито гарбарню, яка напередодні Другої світової війни стала повноцінним великим підприємством, де працювало майже 30 осіб¹³.

¹² *Свідоцтво про завершення навчання кушнірсько-кожухарському ремеслу видане Дмитрові Тимчині 1 червня 1928 р.* // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 2.

¹³ Про унівську ремісничу школу та гарбарню Святоуспенської Унівської Лаври див.: Лаба В. *Нарис історії села Унів та Унівського монастиря від найдавніших часів до 1939 р.* – Львів, 1997. – С. 17; Амман А., Стек М. *Ченці Студитського Устава*. – Едмонтон: Бібліотека Католицької акції, 1955. – С. 18; Казимира Б. *Отці студити при праці. Репортаж з Унева, Якторова* // *Мета*. – 1936. – № 35. – С. 4;

Схимонах і надалі вдосконалював обраний фах. 26 серпня 1936 р. Промислова палата у Львові видала йому свідоцтво про успішно складений іспит і присвоєне звання челядника (підмайстра)¹⁴. Проте у 30-х рр. ХХ ст. перед схм. Даниїлом (Тимчиною) вже стояли інші завдання, які йому довірили брати Шептицькі.

Наприкінці 20-х рр. ХХ ст. схимонах стає префектом унівського сиротинця, про що свідчить запис у збірці «Дарунок любові», який він укладає з нагоди відпусту у Святоуспенській Унівській Лаврі 25 листопада 1929 р.¹⁵

Мицько І. *Святоуспенська Лавра в Уневі (кінець ХІІІ ст. – кінець ХХ ст.)*. – Львів: Свічадо, 1998. – С. 100.

Подібну ремісничу школу із кравецтва, шевства і столярства було відкрито у новозаснованому в 1935 р. студійському монастирі св. пророка Іллі та св. Йоана Хрестителя у с. Дорі (у міжвоєнний час Дора входила до складу гміни Яремче Надвірнянського повіту Станіславівського воєводства). Див.: Приліп О. *Старець із Дори*. – Львів: Свічадо, 2009. – С. 21; *Шематизм всего клира греко-католицької єпархії Станіславівської на рік Божий 1939*. – Станіславів: Накладом клира єпархіяльного, 1938. – С. 182.

¹⁴ *Свідоцтво челядника, видане Дмитрові Тимчині Промисловою палатою у Львові 26 серпня 1936 р.* // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 3. Про ремісничу освіту у міжвоєнній Польщі на прикладі навчальних закладів Волинського воєводства див.: Марчук В. *Організація ремісничої освіти у Волинському воєводстві в 1920–1930-х роках* // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Острог, 2018. – Вип. 27. – С. 75–84.

¹⁵ *Книга запису народних переказів до історії Унівської Лаври, складена ченцем Даниїлом* // Центральний державний історичний архів України у місті Львові. – Ф. 358. – Оп. 1. – Спр. 81. – Арк. 1. Шематизм Львівської архієпархії за 1927 р. (тобто за два роки до описаних подій) зазначає, що в унівському сиротинці проживало 40 хлопців і діяла згадана вже реміснича школа. Див.: *Шематизм греко-католицького духовенства Львівської архієпархії на рік 1927*. – Львів: Накладом священичої кооперативи «Власна допомога», 1927 р. – С. 297.

Незабаром починає вдосконалювати свої педагогічні навички.

12 грудня 1931 р. схм. Даниїл (Тимчина) одержує свідоцтво про завершення у Варшаві навчальних курсів вихователів опікунських закладів для дітей і молоді, організованих Міністерством праці та соціального захисту Польщі упродовж 14 вересня – 12 грудня¹⁶.

Проте студит недовго був префектом унівського сиротинця. Шематизм Львівської архієпархії за 1931/1932 рр. вказує як керівника закладу схимонаха Кипріяна (Костянтин Шульган, 1885–1975)¹⁷.

¹⁶ *Свідоцтво про закінчення навчальних курсів вихователів опікунських закладів для дітей і молоді, організованих міністерством праці та соціального захисту Польщі* // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 5.

¹⁷ *Шематизм духовенства Львівської архієпархії 1931–1932 рр.* – Львів: Накладом митрополичої консисторії, 1931. – С. 253. Як і ієромонах Даниїл (Тимчина), ієромонах Кипріян (Шульган) належав до головних виконавців порятунку єврейських дітей при студитських сиротинцях. Костянтин Шульган народився 1885 року. У 1905 р. вступив до Крехівського монастиря св. Миколая (ЧСВВ), де перебував до початку Першої світової війни. У 1914–1915 рр. працював медбратом у Львівському військовому шпиталі. Під час відступу російських військ із Галичини евакуювався зі шпиталем спочатку до Києва, а потім до Одеси. В Одесі жив до 1919 р. Там працював у дитячому сиротинці. 1919 року повернувся до Галичини і вступив до Святоуспенської Унівської Лаври. У 1926 р. прийняв малу схиму, а в 1940 р. отримав пресвітерські свячення. У міжвоєнний і воєнний час працював префектом сиротинців при Святоуспенській та Святоіванівській лаврах. У Святоіванівській лаврі переховував єврейських дітей під час німецької окупації. Саме йому Митрополит Андрей Шептицький довірив певний час переховувати Натана Левіна (1932 р.н.), сина рабина Єзекиїла Левіна (1897–1941). Після війни був ув'язнений радянською владою. З ГУЛАГу повернувся в Україну 1952 року. Продовжував своє душпастирське служіння аж до смерті як підпільний священник Катакомбної Церкви. Див.: *Кримінальна*

Причиною, чому попереднього префекта було так швидко відкликано із займаної посади, було те, що його скерували на навчання до Львівської духовної семінарії Святого Духа¹⁸. 22 травня 1931 р. схимонах склав позачерговий іспит перед державною комісією у м. Перемишляни¹⁹. За його підсумками було видано свідоцтво, яке прирівнювалося до документа про закінчення семикласної школи²⁰. Відтоді для схм. Даниїла (Тимчини) розпочалося нове життя у стінах семінарії.

Попри це, у другій половині 1930-х рр. схимонах не полишає свого великого захоплення, яке він проніс через

справа № 3019 на Шестюка Івана Теодоровича // Архів Управління Служби Безпеки України у Львівській області. – Ф. «Припинений». – Оп. 62. – Спр. П-30153. – Арк. 97; Свідчення Натана Левіна від 12 серпня 1994 р. // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Оп. 1. – Спр. 14. – Т. 2. – Арк. 11; Ковба Ж. Останній рабин Львова Єзекіїль Левін. – Київ: Дух і Літера, 2009. – 181 с.; Ієрм. Олександр Приліп, схм. Теодор Мартинюк. Монахи-студити на Гуцульщині. – Львів, 1998. – С. 23.

¹⁸ Про Львівську духовну семінарію Святого Духа того часу див.: Пристай М. *Львівська греко-католицька духовна семінарія, 1783–1945.* – Львів-Рудно, 2003. – 470 с.

¹⁹ *Свідоцтво про складання позачергових іспитів Дмитром Тимчиною державній комісії у справах шкіл у м. Перемишляни. 22 травня 1931 р. // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 6.* У міжвоєнній Польщі місто Перемишляни було повітовим центром Тернопільського воєводства.

²⁰ Великосхимник Ананія (Атаназій Русиняк, 1918–2009) у своїх спогадах писав, що також закінчив лише трикласну школу в рідному селі Велика Верхомля (тодішній Новосандецький повіт Краківського воєводства) і, прийшовши до Унівської Лаври, мав надію закінчити семирічну школу, щоб таким чином вступити до семінарії. Але йому, на відміну від схимонаха Даниїла Тимчини, цього не вдалося через початок Другої світової війни. Див.: Великосхимник Ананія (Русиняк). *«Ми ще ся повернем». Спогади / Упоряд.: рясофор Леонтій (Викшта).* – Святоуспенська Унівська Лавра, 2018. – С. 66.

ціле життя, – написання віршів та оповідань²¹. У 1935–1939 рр. у Святоуспенській Унівській Лаврі монахи з благословення ігумена ієрм. Климентія (Казимир Шептицький, 1869–1951), який і сам був провідним дописувачем, видають журнал «Ясна путь»²². Схимонах Даниїл (Тимчина) стає відразу його активним автором у різних жанрах. Редакція не завжди прихильно відгукувалася про його твори, але це не зупиняло студита²³. Він продовжував писати.

По завершенні Львівської духовної семінарії Святого Духа²⁴ схм. Даниїл Тимчина ще якийсь короткий

²¹ Схимонах Даниїл (Тимчина) писав вірші навіть в ув'язненні: 14 грудня 1952 року – вірш «Воля України», 26 вересня 1954 року – вірш «Моя Україна».

²² Про часопис «Ясна путь» див.: Мицько І. *Святоуспенська Лавра в Уневі (кінець XIII ст. – кінець XX ст.).* – Львів: Свічадо, 1998. – С. 93–95.

²³ Див.: *Від редакції «Ясна путь».* – 1936. – № 1–2 (10–11) // Архів Постуляційного центру монастирів Студійського Уставу (колекція стародруків).

²⁴ Із доступних документів відомо, що 4 лютого 1936 р. схм. Даниїл (Тимчина) отримав повідомлення від Греко-Католицького митрополичого ординаріату за підписом Глави Церкви про допущення його до свячень на гіподіякона. Свячення, після складання ним іспиту з катехизму і обрядів, уділив 15 лютого 1936 року Генеральний вікарій Митрополичої капітули владика Никита Будка (1877–1949). 22 жовтня 1939 року схм. Даниїл (Тимчина) був висвячений разом зі схм. Марком (Стеком) і схм. Всеволодом (Лещишиним) на ієродіякона. Див.: *Повідомлення від Греко-Католицького митрополичого ординаріату схимонаху Даниїлу (Тимчині) про допущення його до свячень на гіподіякона.* – Львів, 4 лютого 1936 р. // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 7; *Хроніка // Ясна путь.* – 1936. – № 1/2. – С. 12; Про блаженного священномученика Никиту Будку див.: McVay A. *God's Martyr, History's Witness: Blessed Nykyta Budka, the First Ukrainian Catholic Bishop of Canada.* – Edmonton: Ukrainian Catholic Eparchy of Edmonton, 2014. – 613 p.

час був префектом сиротинця²⁵, а напередодні Другої світової війни йому довірили надзвичайно відповідальну і важливу для монастиря посаду – наставник новиків у Святоуспенській Унівській Лаврі²⁶. Улітку 1939 року під наглядом схимонаха було близько 30 новиків²⁷.

Події німецько-польської війни та утвердження в Галичині радянської влади стали надзвичайно руйнівними для Святоуспенської Лаври. Монастир спочатку зазнав брутального обшуку з боку радянського війська, а згодом – пограбування місцевими жителями²⁸.

²⁵У 1935 р. префектом унівського сиротинця був брат Павло Грицик, який 5 січня 1936 року склав вічні обіти й отримав ім'я Партеній. У вересні 1935 р. у зв'язку з від'їздом згаданого брата зі Святоуспенської Унівської Лаври його посаду обійняв схм. Даниїл (Тимчина); див.: *Хроніка // Ясна путь. – 1935. – № 6. – С. 11; Мицько І. Святоуспенська Лавра в Уневі (кінець XIII ст. – кінець XX ст.). – С. 99. У вказаний час у сиротинці перебувало близько двадцяти дітей. Великосхимник Ананія (Русиняк) згадує, що ієродиякон Даниїл (Тимчина) запровадив у закладі таку дисципліну, що вихованці сиротинця тримали свої гроші на підвіконнику, кошти могли припасти порохом, але їх ніхто не брав і не крав; див.: Великосхимник Ананія (Русиняк). «Ми ще ся повернем». Спогади. – С. 69. Про життя унівського сиротинця і організацію дозвілля дітей зусиллями ієродиякона Даниїла (Тимчини) див.: *Інтерв'ю з Лукією Лесіцькою від 11 грудня 1997 р. – Арк. 26–27.**

²⁶ Великосхимник Ананія (Русиняк). «Ми ще ся повернем». Спогади. – С. 63.

²⁷Там само. – С. 66. Келія ієродиякона Даниїла (Тимчини) у 1939 р. була навпроти святилища монастирської церкви Успіння Пресвятої Богородиці. Про особливості організації дозвілля новиків ієродияконом Даниїлом (Тимчиною) див.: Великосхимник Ананія (Русиняк). «Ми ще ся повернем». Спогади. – С. 70.

²⁸ Великосхимник Ананія (Русиняк). «Ми ще ся повернем». Спогади. – С. 74–75; *Зі спогадів ієросхимонаха Герасима (Гедеона Сироїда) – духівника Унівської Лаври // Галицький шлях. – 2007. – 30 листопада. – С. 3–4; Інтерв'ю з Лукією Лесіцькою від 11 грудня 1997 р. – Арк. 17; Інтерв'ю з Лукією Лесіцькою, 1932 р. н., від 20.08.1998,*

У жовтні 1939 року духовний провід Лаври ухвалив рішення відпустити додому дітей із сиротинця і новиків. У монастирі мали залишитися лише схимонахи. Новиків відпускали групами за принципом часового вступу до новіціату: спочатку йшли ті, хто прийшов найпізніше. Останній набір новиків покинув Лавру 6 листопада 1939 року.²⁹ Разом із ним завершилося служіння ієродиякона Даниїла (Тимчини) як наставника новіціату.

Про наступні два роки життя ієродиякона Даниїла Тимчини практично нічого не відомо. Можна припустити, що він, як і інші схимонахи, влаштувався працювати на гарбарню, яку держава конфіскувала в Лаври і перетворила на промкомбінат³⁰.

Зі встановленням німецького окупаційного режиму в регіоні на початку липня 1941 року життя у Святоуспенській Унівській Лаврі почало відновлювати свій звичний довоєнний ритм. Ієродиякона Даниїла (Тимчину) було в черговий раз призначено префектом відновленого сиротинця.

Невдовзі після призначення йому випала відповідальна і складна робота, що була передвісником ще складнішої, дорученої відразу по цій Митрополитом Андреем Шептицьким. Восени 1941 року на Прикарпатті сталася велика повінь, через що місцеве населення

с. Унів Перемишлянського району Львівської області // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 017. – Оп. 1. – Спр. 010. – DVD. 406-001.

²⁹ Великосхимник Ананія (Русиняк). «Ми ще ся повернем». Спогади. – С. 76–77.

³⁰ Див.: Винницька І. «Жива історія українських політичних емігрантів в Канаді»: інтерв'ю з братом Лаврентієм (Кузиком) // Україна Модерна. – 1999–2000. – № 4–5. – С. 321; *Інтерв'ю з Ольгою Стацишин, 1937 р. н., від 7.11.2016, с. Унів Перемишлянського району Львівської області / Інтерв'юер: Ю. Скіра // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Оп. 1. – Спр. 28. – Т. 1. – DVD L016.*

опинилося в досить скрутному матеріальному становищі³¹. Щоб зарадити цьому, Український центральний комітет³² розпочав систему заходів, метою яких було допомогти людям вижити в часі, коли почалася проблема із продовольством. До сиротинця Святоуспенської Унівської Лаври цією організацією було направлено близько 50 дітей із підтоплених місцевостей³³.

Лавра була неготовою після недавнього погрому радянською владою прийняти таку велику кількість потребуючих. Тому їй на поміч прийшли монахині Святопокровського монастиря Студійського Уставу з сусіднього с. Якторова³⁴, які забрали до свого сиротинця дівчаток³⁵. Таким чином кількість дітей скоротилася наполовину, і їхнім вихованням зайнявся ієродиякон Даниїл (Тимчина).

Наявність у сиротинці дітей, які не походили з Унева чи з сусідніх сіл, стала добрим підґрунтям для праці, до якої залучив студитів їхній архімандрит Митрополит Андрей Шептицький. У серпні 1942 року він розпочав акцію з порятунку євреїв. Координаційна група у Львові мала потребу у створенні мережі місць, куди можна було б таємно переправляти дітей і дорослих. Через присутність великої кількості немісцевих дітей унівський сиротинець

³¹ Див.: Луцький О. *Суспільна допомога жителям Прикарпаття (восени 1941 – влітку 1942 рр.)* // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. ст. – Київ, 2011. – Вип. 16. – С. 294–304.

³² Про Український Центральний комітет див.: Нрусиук Г. «*Kumityt*» *Polski Komitet Opiekuńczy «Lwów Miasto» w latach 1941–1944.* – Toruń: Adam Marszałek, 2000. – S. 82–88.

³³ Винницька І. «*Жива історія українських політичних емігрантів в Канаді*»: інтерв'ю з братом Лаврентієм (Кузиком). – С. 323.

³⁴ У міжвоєнний час с. Якторів входило до складу гміни Глиняни Перемишлянського повіту Тернопільського воєводства.

³⁵ Винницька І. «*Жива історія українських політичних емігрантів в Канаді*»: інтерв'ю з братом Лаврентієм (Кузиком). – С. 323.

був добрим конспіративним пунктом у цій небезпечній роботі³⁶.

Проте проблеми існували і поза зовнішніми викликами. Діти, які прибували до Унева, потрапляли у світ, абсолютно протилежний до того, в якому вони росли і виховувалися. Дехто не витримував випробувань. Так, наприклад, у цей період до Унева направили двох племінників перемишлянського адвоката д-ра Леона Ротфельда³⁷, який перед війною мав тісні робочі контакти з Лаврою. Діти прожили в сиротинці лише тиждень. Вони походили із заможної родини і, не витримавши суворого способу життя у притулку, попросилися назад до батьків³⁸.

Поступово Унів перестає бути транзитним пунктом у системі місць переховування єврейських дітей студитами. Натомість він стає стаціонарним пунктом переховування трьох єврейських хлопців, якими, власне, і опікувався у 1942–1944 рр. ієродиякон Даниїл (Тимчина):

³⁶ Наприкінці серпня 1942 року особистий водій Глави Греко-Католицької Церкви Іван Гірний привіз до унівського сиротинця першу групу хлопців. Див.: *Спогади Івана Гірного* // Високий замок. – 1997. – 12 вересня. – С. 7.

³⁷ Д-р Леон Ротфельд, який належав до Адвокатської палати Львівського округу, працював у м. Перемишляни від 1921 року. Під час Голокосту був одним із 1056 євреїв, яким польський консул у Берні Констянтин Рокіцький (1899–1958) у 1942–1943 рр. виробляв фальшиві латиноамериканські паспорти. Але паспорт громадянина Парагваю дійшов до адвоката запізно. За різними даними, д-р Леон Ротфельд загинув через донос разом зі своєю родиною під час переховування в околицях Перемишлян у 1942–1943 рр. Див.: Porycka D. *Dyrektor PISM: Leon Rotfeld - wśród Żydów, którym konsul RP w Bernie wystawił fałszywy paszport.* URL: <https://dzieje.pl/aktualnosci/dyrektor-pism-leon-rothfeld-wsrod-zydow-ktorym-konsul-rp-w-bernie-wystawil-falszywy> (дата звернення: 21.06.2019).

³⁸ Torańska T. *Daniel Rotfeld: Zgubiłem imię H.* URL: <http://wyborcza.pl/alehistoria/1.121681.2901266.html> (дата звернення: 21.06.2019).

Дорка Боровецького (Одеда Амаранта, 1935 р.н.), Данила Червінського (Адама Даніеля Ротфельда, 1938 р.н.) та Левка Хамінського (Леона Хамайдеса, 1935 р.н.).

Ієродиякон Даниїл (Тимчина) був надзвичайно обережним, строгим і передбачливим у цій справі, що могла коштувати життя йому, його співбратам та довіреним дітям. Перш за все він проінформував єврейських хлопців, як себе вести в товаристві інших³⁹. Очевидно, він склав цілу систему заходів конспірації і детально обдумав її. Схимонах, наприклад, заборонив дітям говорити про своє минуле⁴⁰. Другий блок стосувався питань побуту: їм було заборонено ходити в туалет, коли там були інші люди⁴¹. Митися вони також мали ходити парами. Оскільки їхнє число було непарним, один із хлопців мав митися разом із монахом⁴². Для дотримання дисципліни схимонах розробив жорстку систему покарань, яка стосувалася всіх без винятку вихованців сиротинця⁴³.

Як наслідок, за наступні два роки німецька влада не виявила трьох хлопців, незважаючи на обшуки та доноси,

³⁹ Свідчення *Одеда Амаранта в 2006 році*. URL: http://www.yadvashem.org/yv/ru/righteous/ukraine/tymchyna_testimony_1.asp (дата звернення: 21.06.2019).

⁴⁰ Див.: Chameides L. *Strangers in many lands: the story of a Jewish family in turbulent times*. – Wethersfield, 2012. – Р. 124.

⁴¹ Там само.

⁴² Свідчення *Одеда Амаранта в 2006 р.* URL: http://www.yadvashem.org/yv/ru/righteous/ukraine/tymchyna_testimony_1.asp (дата звернення: 21.06.2019).

⁴³ Див.: Ротфельд А. *Монастир був островцем спокою і безпеки // Нова доба*. – 2012. – 13 грудня. – С. 6; Chameides L. *Strangers in many lands: the story of a Jewish family in turbulent times*. – Wethersfield, 2012. – Р. 126; *Інтерв'ю з Леоном Хамайдесом, 1935 р.н., від 17.10.2007, с. Унів Перемишлянського району Львівської області // Архів Святоуспенської Лаври*. – Ф. 017. – Оп. 1. – Спр. 010. – DVD. 46-14.

що надходили із зовнішнього до монастиря світу⁴⁴. Після завершення окупації Леона Хамайдеса та Одеда Амаранта було перевезено до Львова, де першого всиновила жінка-єврейка, а другий повернувся до своїх батьків. Адама Даніеля Ротфельда ніхто не всиновив і не забрав, тому він перебував в унівському сиротинці аж до його ліквідації.

Із другим приходом радянської влади до Галичини розпочався останній етап у житті ієродиякона Даниїла (Тимчини). Тепер уже не він буде переховувати людей, а сам конспіративно діятиме для здійснення свого служіння в умовах Катакомбної Церкви.

Життя в Святоуспенській Унівській Лаврі після 1944 року стало напруженим. Поступово влада арештовувала найактивніших монахів, зводячи на них різноманітні наклепи заради формального доведення «злочину». Апогеєм цих арештів стало уз'явлення 5 червня 1947 р. архімандрита монахів Студійського Уставу ієромонаха Климентія (Шептицького)⁴⁵.

Не оминула ця доля ієродиякона Даниїла (Тимчину). Монаха також арештовують. 27 грудня 1947 р. він засуджений за статтею 54-1 «а»⁴⁶ і 54-11⁴⁷ Кримінального кодексу УРСР на десять років ув'язнення. Тюремний термін

⁴⁴ Детальніше про життя в унівському сиротинці під час німецької окупації див.: Скіра Ю. *Покликані: монахи Студійського Уставу та Голокост*. – С. 187–212.

⁴⁵ Див.: Чорнописька В.З. *Релігійна та громадська діяльність Климентія (Шептицького) (1869–1951)*. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2014. – С. 220; Матковський І. *Казимир граф Шептицький – отець Климентій: польський аристократ, український ієромонах, Екзарх Росії та Сибіру, Архімандрит Студитів, праведник народів світу, блаженний Католицької Церкви: монографія*. – Львів, 2019. – С. 600.

⁴⁶ «Зрада Батьківщини».

⁴⁷ «Участь у контрреволюційній організації».

відбував спочатку на Воркуті⁴⁸, деякий час – в Іркутську⁴⁹. На якомусь з етапів своїх поневірянь перебував у тюрмі разом із Митрополитом Йосифом Сліпим (1892–1984)⁵⁰.

Під час ув'язнення працював на лісоповалі. Зазнав знущань із боку табірних наглядачів. Надія П'ясецька (1937 р.н.), племінниця отця, згадувала одну з його розповідей. Наглядач зірвав із нього шапку-вушанку, кинув подалі на землю і наказав підняти. Сам при цьому тримав наготові автомат. Але священник не підкорився цьому наказу, бо розумів, що вартовий би застрелив його. Тому працював далі на холоді з непокритою головою. Так було декілька разів⁵¹.

Напередодні свого звільнення схимонах Даниїл (Тимчина) перебував у Комі АРСР. Звільнений 8 травня 1956 року⁵². 15 травня 1956 року одержав паспорт, і від цього моменту розпочався його шлях додому.

Дискусійним і нез'ясованим залишається таке питання: одержав пресвітерські свячення ієродиякон Даниїл (Тимчина) під час свого ув'язнення чи його висвятив у Львові після повернення із заслання владика Миколай Чарнецький (1884–1959)⁵³. В усякому разі станом на 1958 р. він уже був ієромонахом і здійснював своє душпастирське служіння у м. Рава-Руська⁵⁴.

⁴⁸ Інтерв'ю з Надією П'ясецькою від 17.01.2003, м. Перемишляни / Інтерв'юер: С. Грицан. – Арк. 6.

⁴⁹ Там само. – Арк. 7.

⁵⁰ Там само. – Арк. 6.

⁵¹ Там само. – Арк. 7.

⁵² Довідка № 2306, видана громадянину Тимчині Дмитру Івановичу про звільнення з ув'язнення. 21 квітня 1956 р. // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 11.

⁵³ Про постать блаженного Миколая Чарнецького див.: Двадцять каменів духовного життя. Повчання блаженного Миколая Чарнецького. – Львів: Книговир, 2014. – 94 с.

⁵⁴ На той час місто Нестеровського району Львівської області.

Причиною, чому він поселився в цьому прикордонному з Польщею містечку, було те, що там після депортації з Надсяння опинилися його найближчі родичі. У м. Рава-Руська він проживав аж до смерті, працював сторожем на засолувальній базі. 20 жовтня 1970 року вийшов на пенсію⁵⁵.

Відразу по приїзді до м. Рава-Руська розпочав активне душпастирське служіння. Щодня він відправляв Святу Літургію в помешканні племінниці Ольги Галас. Хрестив дітей, уділяв шлюби, сам випікав просфори. Перед великими святами їздив довколишніми селами, сповідав людей і правив Служби Божі. Окрім рава-руських околиць, заїжджав до багатьох сіл Яворівщини та Сокальщини⁵⁶.

Така активна діяльність підпільного священника, звичайно, привернула увагу влади. Студитові запропонували перейти до Російської Православної Церкви, за це йому обіцяли парафію, але той категорично відмовився⁵⁷.

Ієромонах Даниїл (Тимчина) твердо вірив і говорив своїм рідним, що Святоуспенська Унівська Лавра ще відродиться і що він до неї повернеться⁵⁸. Особливим його бажанням було бути похованим на кладовищі біля рідного монастиря⁵⁹.

⁵⁵ Інтерв'ю з Надією П'ясецькою від 17.01.2003, м. Перемишляни / Інтерв'юер: С. Грицан. – Арк. 6.

⁵⁶ Там само. Арк. 9–10; У м. Раві-Руській о. Даниїла часто відвідував о. Ілля Блавацький (1911–1988), передвоєнний парох цього містечка, який після звільнення з ув'язнення мешкав у м. Шаргороді Вінницької області. Сам же отець підтримував тісні контакти як із монахами Студійського Уставу, так і з іншим підпільним духовенством.

⁵⁷ Там само. – Арк. 8.

⁵⁸ Інтерв'ю з Надією П'ясецькою від 17.01.2003, м. Перемишляни / Інтерв'юер: С. Грицан. – Арк. 7, 12–13.

⁵⁹ Там само. – Арк. 12.

8 липня 1972 року отець ішов із лазні, де після виходу на пенсію працював сторожем⁶⁰. У нього стався інсульт. Він упав і помер на місці⁶¹. Поховали його на місцевому цвинтарі у м. Рава-Руська. Чин похорону очолив ієромонах Володимир (Василь Вороновський, 1929–2010)⁶², який співслужив із шістьма священниками. У наші дні триває процес підготовки перепоховання ієромонаха Даниїла (Тимчини) на монашому цвинтарі, що на Чернечій горі біля Святоуспенської Унівської Лаври.

31 грудня 2008 року в Єрусалимі на засіданні Комісії при Національному інституті пам'яті Катастрофи і героїзму Яд-Вашем на підставі зібраних свідчень⁶³ прийнято рішення присвоїти ієромонахові Даниїлу (Тимчині), який у роки нацистської окупації ризикував своїм життям заради спасіння переслідуваних євреїв, звання «Праведник народів світу»⁶⁴. Ієромонаха було відзначено пам'ятною медаллю, а його ім'я висічене на стіні пошани Алеї праведників Яд-Вашему⁶⁵.

⁶⁰ *Інтерв'ю з Надією П'ясецькою від 17.01.2003, м. Перемишляни / Інтерв'юер: С. Грицан. – Арк. 12.*

⁶¹ *Свідчення про смерть громадянина Тимчини Дмитра Івановича. 9 липня 1972 р. // Архів Свято-Успенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 12.*

⁶² Про особу великосхимника Василія (Вороновського) див.: Вороновський В. *Свідчення*. – Львів: Свічадо, 2008. – 128 с.

⁶³ Подання на присвоєння звання зробив Оded Амарант.

⁶⁴ *Почесна грамота про присвоєння ієромонаху Даниїлу (Тимчині) звання «Праведника народів світу». 29 березня 2009 р. // Архів Святоуспенської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 13.*

⁶⁵ Урочиста церемонія нагородження ієромонаха Даниїла Тимчини відбулася 1 жовтня 2009 року в Галицькій синагозі в Києві. Від імені монахів Студійського Уставу нагороду отримав настоятель монастиря святого Антонія Печерського у м. Обухові ієромонах Олександр (Приліп).

д-р Ганна Дидик-Меуш

*старший науковий співробітник відділу української мови
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України*

Три штрихи до мовного портрета ієромонаха Даниїла (Тимчини)

Робота над приготування до друку спадщини ієрм. Даниїла (Тимчини) мимовільно спонукала хоч би побіжно схарактеризувати мову його творів, яка, будучи яскравим свідченням мовної ситуації фактично всього ХХ ст., для сучасних читачів і дослідників становить неабиякий інтерес. Вважаю, визначальними є три штрихи мовного портрета Автора: 1) діалектне мовлення; 2) церковно-релігійне мовлення; 3) загальноживане (літературне) українське мовлення. Відповідно до цього подамо деякі свої міркування.

І. Діалектне мовлення

Ієромонах Даниїл (Тимчина) – уродженець українського Надсяння. Вийшовши звідси у світ (народився в с. Вербиця, що за Австро-Угорщини належало до Рава-Руського повіту), він в останні роки життя сюди ж повернувся (помер у м. Рава-Руська Львівської області), символічно об'єднавши мовлення мешканців рідного йому Надсяння додепортаційного та післядепортаційного (середина 40-х років ХХ ст.) періодів.

Надсянські говірки, як відомо, є архаїчними в галицько-буковинській групі говорів південно-західного наріччя української мови. Припускають, що, як і лемківський говір, надсянський становить “передісторичний переходовий діалект польської мови, західна частина якого (між р. Вислоком і Сяном) упродовж XIV–XV ст. спольщилася⁶⁶. Водночас, попри свою давність, має ще таку особливість: “знаходячись на пограниччі української мовної території, в безпосередньому сусідстві з польською мовою, надсянські говірки, з одного боку, зберігають давні риси української мови, а з другого – підпали під вплив польської мови (особливо в лексиці)”⁶⁷.

Звичайно, додепортаційний період функціонування надсянських говірок характерний відчутним впливом польської мови, яка, “окрім приватного спілкування між представниками різних національностей, була офіційною мовою, а отже, її вживали в державних установах, у школах, у засобах масової інформації тощо”⁶⁸. На підтвердження другорядності української мови в цьому процесі цього слугують спогади адвоката Степана Шухевича: “Не могу

⁶⁶ Горбач О. *Надсянські говірки* // Енциклопедія українознавства / Ред. В. Кубійович; Наукове товариство ім. Т. Шевченка у Львові. Перевид. в Україні. – Львів, 1996. – Т. V. – С. 1677.

⁶⁷ Жилко Ф. *Нариси з діалектології української мови*. – Київ, 1955. – С. 116.

⁶⁸ Хомчак Л. *З історії дослідження надсянських говірок* // Діалектологічні студії. 7: Традиції та модерн / Відп.ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Львів, 2008. – С. 171–182; Хомчак Л. *До функціонування надсянських говірок в умовах білінгвізму* // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: Зб. наукових праць. – Ужгород, 2008. – С. 206–210.

поминути ці обставини, що дім дядька⁶⁹ належав тоді до тих дуже рідких у Львові інтелігентних домів, де уживано виключно української мови [...]. По-українськи тоді говорено, крім у дядька, ще у д-ра Олександра Огоновського, д-ра Калітовського, д-ра Юліяна Целевича, проф. Дам'яна Гладилевича і ще в декотрих, але найбільше консеквентним в тім згляді були, мабуть, д-р Олександр Огоновський і мій дядько. Прошу зауважити, що розповідною була польська мова навіть в таких домах, в яких, здавалося б, належало рішучо найти українську, і тільки українську мову. Тоді вживано тієї мови навіть у домі професора університету для української мови і літератури д-ра Омеляна Огоновського, в директора гімназії о. Василя Ільницького, проф. Анатоля Вахнянина [...]"⁷⁰.

Через те кожен окремий факт, коли в той час людина говорила українською, проповідувала і писала нею викликає неабияке схвалення і набуває великого значення. Звичайно, польські впливи виявлено і в творах Даниїла (Тимчини) – найбільше на фонетичному та лексичному рівнях: *Тоді пізнав Лагодівський, що йому робити; Покайтеся, не бійтеся, правда не вмирає, Тільки двері до вічної слави отвиріє; Ти з любові в найсвятішій Тайні пробуваєш; зарисувалася дорога на Голгофту; хочеш, душе, щастя в світі посідати; знову духово відмолоджується; мав перебрати в посідання вибраний нарід; заховання Божих і церковних заповідей; на практиці в наших ділах показується* та ін. Менше – на граматичному рівні, проте вони є не менш яскравими, як-от: 1) вживання прийменника

⁶⁹ Ідеться про Володимира Шухевича (1849–1915), українського громадського діяча, педагога, етнографа, автора знаменитої праці “Гуцульщина” в 5-ти томах (1897–1908).

⁷⁰ Шухевич С. *Моє життя. Спогади*. – Лондон, 1991. – С.85–86.

о у значенні “про” (*І що ж тоді скажеш, душе моя, о собі?; він мав би о покуту попросити; сів, опершись ліктями о коліна та ін.*); 2) використання постфікса **ся** у препозиції (*обступають слуги пана, пан **ся** усміхає; пан **ся** піднімає; в чесних своїх ногах на силі **ся** має та ін.*); 3) вживання сполучника **а** у значенні єднального сполучника “і” (*Минулося, покайтеся, слава повертає **а** дотепер в Католицькій Церкві пробуває; Не забувайте Бога любити **а** будем вічно з Ісусом жити; не раз можемо дуже **а** дуже помилитися та ін.*).

Важливо, проте, зауважити, що надсянські говірки не ізольовані від інших західних говірок української мови, зокрема тісно пов'язані насамперед із наддністрянськими, бойківськими та лемківськими⁷¹, про що свідчать зібрані і опубліковані діалектні тексти⁷² та словники⁷³. Ось чому кожному галичанові, котрий гортатиме

⁷¹Жилко Ф. *Нариси з діалектології української мови*. – Київ, 1955; Пшепюрска-Овчаренко М. *Мова українців Надсяння*. – Перемишль, 2007. – 299 с.; Лесів М. *Українські говірки в Польщі*. – Варшава, 1997; Бичко З. *Діалектна лексика наддністрянського говору*. – Тернопіль, 2000; *Говірки південно-західного наріччя української мови* / Упор. Н. Глібчук. – Львів, 2000.

⁷²*Українські говірки південно-західного наріччя: Тексти* / Упор. Н. Глібчук. – Львів, 2005; *Надсяння: Традиційна культура і побут (етнолінгвістичні матеріали)* / Збір. і упор. М. Глушко, Л. Хомчак. – Львів, 2017. – 592 с.

⁷³Пиртей П. *Короткий словник лемківських говірок*. – Івано-Франківськ, 2004; Осташ Н. *Словник діалектної лексики переселенців із Холмщини // Україна – Польща: історична спадщина і суспільна свідомість*. – Вип. 2: Депортації 1944–1951. – Львів, 2007; Козій Н. *Говірка містечка Олешичі на Любачівщині // Діалектологічні студії. 7: Традиції і модерн*. – Львів, 2008. – С. 208–224; Шило Г. *Наддністрянський регіональний словник*. – Львів; Нью-Йорк, 2008. – 288 с.; Турчин Є. *Словник села Тилич на Лемківщині*. – Львів: Українська академія друкарства, 2011. – 382 с.; Дидик-Меуш Г. *Мокряни. Словник говірки маминого села*. – Львів, 2020 (у друці).

цю книжку, здаватиметься, що її автор ієрм. Даниїл (Тимчина) походив з їхнього села, з їхніх теренів. Бо, з одного боку, надсянський говір, як і будь-який говір галицько-буковинської діалектної групи, не є окремою мовою; усі вони – важливі складові частини сучасної української мови й “багатьма своїми рисами репрезентують явища, які характерні для всього південно-західного наріччя, з усіма його тенденціями до запозичень зі слов'янських та неслов'янських мов”⁷⁴. З іншого боку, визначати мову творів ієр. Даниїла (Тимчини) тільки як надсянську з огляду на місце його народження та дитячі роки буде до певної міри помилкою.

Отож перша визначальна риса мовного портрета ієрм. Даниїла (Тимчини) – виразне діалектне тло Галичини без чіткої переваги тільки однієї із говірок, що тут функціонують⁷⁵. Пропонуємо увазі читача словничок із опублікованих та неопублікованих раніше його творів. Словничок містить найяскравіші слова-маркери із тодішнього діалектного мовлення Автора, котрий жив і служив переважно в координатах надсянсько-наддністрянсько-бойківського-лемківського мовного простору України.

⁷⁴Хобзей Н. *Слова і місто, або місто в словах // Хобзей Н., Сімович О., Т. Ястремська, Г. Дидик-Меуш. Лексикон Львівський: повжно і на жарт; 3-є вид.* – Львів, 2019. – С. 9.

⁷⁵Якщо і виокремлювати, то принаймні наддністрянські та надсянські, які, за визначенням Г. Шила, “найбільше висунуті на захід і перебували в тісних зв'язках з іншими слов'янськими і неслов'янськими мовами”. Див.: Шило Г. *Вступ // Шило Г. Наддністрянський регіональний словник* – Львів; Нью-Йорк, 2008. – С. 14.

а і

василяни василіяни

ведро відро

витати вітати

воздух повітря

вскорі незабаром

го його

дармо дарма

доглянути побачити, виявити

другий інший

єго його

єден один

єднаково байдуже

завитати завітати

захоронити зберегти

здивовання здивування

зістати стати

змінятися змінюватися

знакомий знайомий

керниця криниця

коби якби

кожний кожний

корч кущ

маловартній маловартісний

ми мені

многий численний

много багато

му йому

мущина чоловік

мя мене

навсе назавжди

намірення намір

нарід народ

нераз часто

но але

о про

огонь вогонь

одинокий єдиний

пам'ятка згадка

перше спочатку

побіда перемога

поведення поводження

последний останній

потрутити штовхнути

ратунок порятунок

розпрощатися розпрощатися

сейчас зараз же, одразу

скільки скільки

скоро швидко

сміло сміливо

сонічко сонечко

сповнити виконати

стільки стільки

стріча зустріч

троха трохи

ту тут

тя тебе

хабаззя бур'ян

чей може, може-таки

чутися почуватися

шкура шкіра

Короткий словничок діалектизмів за творами ієрм. Даниїла (Тимчини) якнайкраще репрезентує подані вище міркування про широке говіркове тло досліджуваних текстів. Діалектизми – органічна і невід’ємна частина цього лексикону, тож усунути їх волею сучасного редактора означало би створити цілком інший текст цілком іншого автора.

II. Церковно-релігійне мовлення

Українська Церква і релігія, що становили основу всього свідомого життя та діяльності ієрм. Даниїла (Тимчини), сформували головним чином і його мову. Опубліковані в цій збірці твори репрезентують головно два великі лексичні блоки: церковнослов’янізми та сучасна українська богословська і церковно-релігійна лексика та фразеологія.

Церковнослов’янізми становлять своєрідну канву всіх творів, особливо прозових. Ці слова – невід’ємний атрибут будь-яких релігійних текстів, тому що свідчать про необхідний фаховий вишкіл і репрезентують стиль письма. В ієрм. Даниїла (Тимчини) можна виявити церковнослов’янські назви конкретні й абстрактні: *царські врата; Мати всіх скорблящих; ми довжні нашому Владиці; піснь побіди Богу заспівала; Любов душу ізціляє навіки; тому днесь на хрест споглядаймо; за нас, грішників, страдає; оборонці взивають* та ін. У досліджуваних тут поетичних та прозових текстах вони переважно набули форм, адаптованих до сучасної української мови: *мої любезні; жертволюбність; життя богобійне; пекельну силу побідила; нужденні діла*

в цьому **наміренню; лицеміре, вийми перше бервено з твого ока** та ін. І таким чином церковнослов’янська лексика засвідчує свою здатність обслуговувати потреби Церкви, клиру та вірних упродовж століть⁷⁶.

Цитування першоджерел ієрм. Даниїл (Тимчина) здійснює традиційно церковнослов’янською, намагаючись максимально точно транскрибувати святописемний текст, який він цитує. До прикладу, у творі “Не забувай, душе моя!” (1929): *Як то Сам Ісус Христос висказав: «Аще хочеш совершен бити, продай імініє твоє, роздай нищим, возьми хрест свій і гряди слід мене». Ось наука Самого Бога.* І послідовно дотримується цитування у своїх проповідях, даючи цитату церковнослов’янською як назву: *Ядят нищії і наситяються, і восхвалят Господа взискающії Єго. Жива будут серца їх вовік віка* (проповідь на першу неділю Великого посту 1958 р.), *Много званних, а мало ізбранных* та ін.

Важливим є також інший лексикон із творів ієрм. Даниїла (Тимчини), про що вже згадано вище. Ідеться про українську богословську і церковно-релігійну лексику. Важливість цього питання зростає у площині діячронії і в площині синхронії. Щодо діячронії, то доробок ієрм. Даниїла (як і інших релігійних авторів підпільної

⁷⁶Свого часу Іван Пулюй, перекладач Святого Письма, наполягав на важливості зберігати та розвивати церковнослов’янські елементи в богослужбовій мові (у відповідь на численні закиди щодо їх вилучення через незрозумілість і штучність в сучасних мовних системах): “С церковними книгами не гадаємо також зривати: Церковні служення остануться у нас нерушені, як у народів латинського обряду осталась мова латинська, хоч кожний молиться своєю бесідою”. І. Пулюй вважав, що “до церковних служб будем подавати філологічні богословські пояснення слів і положень, а учитимеся їх нарід в школі і на катехізаціях”. Див.: Пулюй І. *Лист без конверти яко одповідь впр. крилошанину Малиновському на реферат молитовника*. Відень, 1871. – С. 7.

УГКЦ тоталітарного часу – середини та II половини ХХ ст.) мав украї важливе завдання: забезпечував безперервне функціонування цієї груп и лексики в релігійному українському мовленні, а значить, її розвиток та подальше формування. Щодо синхронії, то безмірно велика заслуга таких авторів (монахів, духовенства і світських осіб) для розбудови сучасної богословської та церковно-релігійної термінології⁷⁷. Така термінологія – ознака високого рівня розвитку будь-якої сучасної літературної мови, зокрема і української⁷⁸.

Спостереження над мовою творів такого, здавалося б, “скромного” Автора дає змогу дійти важливих висновків про те, що в термінологічному плані до церковно-релігійної лексики він дотримується усіх основних вимог:

- дефініція терміна (скажімо, в загальному значенні слово *небо* позначає “видимий над поверхнею землі повітряний простір у формі купола”⁷⁹, а в богословському значенні слово *Небо* позначає “Царство небесне”). До прикладу, у вірші іерм. Даниїла (Тимчини) “В неволі любові” звертання до св.Терези: *Учини, щоб квітка моя не зів’яла, Але для Бога все процвітала. Бо хочу в Небі з Тобою жити І квіти троянди людям ділити*

⁷⁷ Див., зокрема: Лесюк М. *Роль греко-католицького духовенства у розвитку української літературної мови в Галичині // Християнство і українська мова. Матеріали наукової конференції. (Київ, 5–6 жовтня 2000 р.).* – Львів: Вид-во ЛБА, 2000. – С. 58–70; Мацюк Г. *Грамматичний аспект мовознавчої діяльності греко-католицького духовенства в Галичині (перша половина ХІХ ст.) // Там само.* – С. 396–404 та ін.

⁷⁸ Див.: Огієнко І. *Українська мова була вже мовою Церкви. Нариси з історії культурного життя Церкви української.* – Тарнів, 1921; Німчук В.В. *Українська мова – священна мова // Людина і світ, 1992.* – № 11–12.

⁷⁹ *Словник української мови в 11-ти т.* – Київ, 1974. – Т. 5. – С. 249.

- автономність терміна (таке слово не залежить від контексту і зрозуміле поза ним): *Бог, диявол, Богородиця, Євангеліє, Святе Причастя, смерть, душа, апостол, монастир, монах, брат-фіртіян* та ін.

- умотивованість терміна (має прозору внутрішню форму): *Воскресіння, Богоявлення, Зішестя, милість, милосердя, утрєня, вечірня, намірення, жертва, жертвенність* та ін.

- синонімія (явище, як доводить практика, цілком природне в церковно-релігійній термінології, адже часто ідеться про номінування “глибинних і незбагнених понять”⁸⁰, які потребують різнобічної словесної характеристики та вираження). До прикладу, іерм. Даниїл має для Богородиці власний синонімний ряд: *Цілителька, Ізцільниця, Свята Марія, Небесна Мама, Небесна Цариця, Цариця, Пречиста Діва Марія, Пречиста Дівиця, Мати любові, Мати Божя, Матінка Божя, Ненька, Мати всіх скорблящих, Мати Дівиця, Небесна зоря, Чиста голубиця, Цвіт небесний* та ін.

- емотивність (емоційна піднесеність та урочистість богословської та церковно-релігійної лексики): *Всевишній, Царство небесне, Земля обітована, вічне життя, Святі тайни* та ін.

- милозвучність (такої характерної риси церковно-релігійної термінології іерм. Даниїл досягає завдяки використанню виключно “простої” лексики; в автора немає складних богословських термінів, чужих і незрозумілих для пересічного слухача його проповідей).

⁸⁰ Визначення Г. Наконечної, дослідниці сучасної української богословської термінології. Дет. див.: Християнство і українська мова. Матеріали наукової конференції. (Київ, 5–6 жовтня 2000 р.). – Львів: Вид-во ЛБА, 2000. – С. 83–87.

Милозвучність та простота викладу думки удосконалюються в Даниїла (Тимчини) з кожним наступним його твором, базуючись на добре відомих прийомах, зокрема на антитезі, до прикладу:

• *многі для світу вмирають і монаші смирні ризи на себе приймають*

• *Небо вічне, пекло вічне до вибору маєш*

• *Бо найменше добре діло ніколи не гине*

• *І по смерті добрі діла свою вартість мають. Бо те, що ми посієм, інші позбирають.*

Сучасні душпастирі, котрі плакають свою майстерність проповідництва, можуть чимало почерпнути з доробку нашого Автора, із його сентенцій та порад.

Мова творів іерм. Даниїла (Тимчини), безперечно, вимагатиме спеціального дослідження у площині релігійної термінології, якщо виникне потреба відтворити широке тла функціонування української богослужбової та богословської термінології середини і II половини ХХ ст. Тут дослідник знайде досить матеріалу для ґрунтовних висновків та узагальнень, адже церковнослов'язнізми (адаптовані та неадаптовані) і сучасна українська церковно-релігійна лексика становлять другу визначальну рису мовного портрета Автора.

III. Загальноновживане (літературне) українське мовлення

Унікальність цього третього штриха до мовного портрета іерм. Даниїла (Тимчини) в тому, що, попри простоту питання, воно відображає всю складність мовної ситуації за тоталітарного радянського режиму. Життя

Автора припало, фактично, на все ХХ ст., охопивши різні епохи, різні імперії, різні світові події, що своєю чергою безпосередньо відбилосся і на політиці щодо української мови в кожен із суперечливих періодів ХХ ст.

Оминаючи всі детальні огляди мовних та позамовних чинників розвитку літературної української мови (це залишиться для іншого формату досліджень), тут вкажемо на лише деякі характерні моменти, виявлені на сторінках рукописів іерм. Даниїла (Тимчини). Читачеві впаде в око насамперед відчутний говірковий елемент, про що йшлося вище. Тут тільки варто додати: за радянської влади все, що було народним і оригінальним, намагалися нівелювати і викоринити; діалекти було затавровано як пережиток, анахронізм, а навіть “шкідливий елемент” для “нової радянської людини”. Тож твори нашого Автора залишаються поза часом, вони не втратили актуальності; навіть більше – набули для дослідника української мови ХХ ст. неабиякої ваги насамперед з огляду на діалектну основу творів⁸¹.

Друга прикметна риса загальноновживаної мови іерм. Даниїла Тимчини – варіантність. Варіантність зумовлена насамперед наявністю:

• діалектизмів: *скорше // скоріше // швидше; пізніше // пізнійше; огонь // вогонь, мущина // мужчина // чоловік // людина; ратуй // рятуї, сего світа // сього світа // цего світа // того світа; гарний // хороший //*

⁸¹ Авторіві, безумовно, пощастило з тим, що його твори саме тепер виходять друком, виходять із максимальним збереженням слововжитку та орфографії. Навіть якщо і допустити думку про публікацію збірки пів століття тому, то редактори (за правилами тодішнього книговидавництва) виправили б кожне слово чи вираз, які не вкладалися в чинний тоді “радянський” правопис.

ладний, на воздусі // на повітрі; навчи мя любити // навчи мене жити; від Него // від Нього та ін.

• церковнослов'янізмів: *омофором покриває // плащем покривала; царювання // царствування; перемога // перемога; піснь // пісня; з радістю // з радістю; царські врата // царські двері* та ін.

Проте варіантність у мові творів ієрм. Даниїла (Тимчини) зумовлена і позамовними чинниками, насамперед: 1) офіційною політикою радянського часу на т.зв. “злиття мов”, а тому на знищення попереднього власне українського правопису 1928 року⁸²; 2) вилученням як “ворожих” словників⁸³ та підручників; 3) знищення українських мовознавців та діячів культури, які займалися унормуванням та кодифікуванням української мови і відстоювали власне українські мовні риси, відмінні від російської⁸⁴. Заперечення власне українських мовних стандартів у Радянській Україні і збереження за традицією узвичаєного слововжитку на Західній Україні (до 1939 року) зумовлюють паралельне вживання *любові // любови, радості // радости, смерті // смерти, священник // священник*, та багатьох інших словоформ. До того ж відсутність національної політики в галузі церковно-богословської термінології, яка від середини ХХ ст. була кинута напризволяще, зумовила варіантність у написанні засадничих термінів, як-от у Даниїла (Тимчини):

⁸² Див.: *Український правопис 1928 року* // режим доступу: <https://r2u.org.ua>; Німчук В. *Переднє слово* // Історія українського правопису XVI–XX ст.: Хрестоматія – Київ, 2004.

⁸³ Це стосується насамперед видання: Голоскевич Г. *“Правописний словник (за нормами Українського правопису Всеукраїнської Академії Наук)”*. – Харків, 1929.

⁸⁴ Із-поміж них Г. Голоскевич, Є. Тимченко, О. Курило, В. Підмогильний, Є. Плужник та ін.

християнський // християнський; василіянин // василіянин; Голгофта // Голгофа та ін.

Третя характерна риса – поповнення сучасного українського лексикону питомими українськими словами, які: а) або сприймаються сучасним читачем як авторські неологізми, а насправді перебувають у пасивному фонді; б) або забуті і перебувають на маргінесі літературного слововжитку; в) або незаслужено марковані як росіянізми, як-от: *одержати від Него за добрі діла в нагороду вічну щасливість в Небі; де нема в родині згоди, там не може бути і говоріння про єдність і любов; за 20 літ моєї неприсутності багато в селі змінилося; терпіння ми повинні у нашому щоденному життю цінити; скільки то болю і колючок ми завдаємо одні другим тільки впротягу одного дня; приманами світу ошукати не дайся; приказує скликувати майстрів до будови; селитьби монастирські всі поруйнували* та ін.

Треба зауважити ще і такий феномен мови автора: тільки один раз, цілком оказіонально, використано політично марковану лексику радянського періоду. Так, у творі “Про другий напад татар на Унівську обитель та про чудесну поміч Матінки Божої” (із першої поетичної збірки “Дарунок любові”) читач знайде рядки: *Тому годі прозивати нас більшовиками, Бо Ісус Христос нас любить, Ісус Христос з нами. Ісус Христос малим дітям готовий все простити, І маленьких Ісус Христос не буде судити. Бо маленьких Мати Божя від гріха хоронить, А як впадуть, то з любові зараз їх підводить*. Свідомо використане слово більшовики – слово-маркер страшної тоталітарної системи – має велике смислове навантаження і виконує, за задумом Автора, потрібну функцію: номінативну, мислетворчу та емотивну (тобто називає і кваліфікує за

допомогою одного слова цілу епоху терору і його наслідки для українського суспільства). Окрім цієї оказіональної назви, він не послуговується у своєму доробку лексикою такого ґатунку, засвідчуючи в такий спосіб цілковите дистанціювання від світу, який вона репрезентує.

Завершуючи коротку розвідку про мовний портрет іерм. Даниїла (Тимчину), хочу наголосити на тому, що ця людина зробила велику справу у своєму душпастирському служінні і водночас є тим ще не пізнаним до кінця хранителем рідного слова та слова Української Церкви в часи найбільших репресій та гоніть. Ієромонах Даниїл (Тимчина) рятував людські долі – долі реальних людей, гнаних і переслідуваних. Окрім цього, він рятував, як доводить його спадщина, ще один реальний світ – світ українського слова, який поставив на службу людині, Богові і Церкві.

Документ №1

ДАРУНОК ЛЮБОВІ

*Їх Ексцеленції Високопреосвященному українському
Митрополитові Андрею
в день Ангела святого апостола Андрея Первозванного*

На пам'ятку з відпусту
При Святоуспенській Лаврі в Уневі уложив
схимонах брат Даниїл, префект захисту сиріт

Вступ

*Вихваляйте, доли, гори, луги, цвіти, ліси, бори,
найгарнішу над всі діви, чудо дивне Божой сили.*

Минають роки за роками, минають століття, а наш нещасний поневолений нарід рік-річно спішить до Унева на відпуст. Спішить, щоби там, у стіп престолу чудотворної ікони Матінки Божой, зложити на жертву Господу Богу всю свою надію, всі свої мрії, всі свої бажання і то тяжке горе, що пригнітає наші серця, а тим самим набрати сили до нового життя і подякувати Небесній Цариці за Її чудесну Материнську опіку над нами і взагалі над нашим народом.

І справді, Матінка Божа є чудом Божой сили. Вона є чудом Божого Милосердя над нами. Вона є, як казали Св. Отці, Нове Небо. Вона є правдива духовна Мати нашої душі. Мати життя. Мати благодаті. Мати Милосердя. Мати витривалості. Мати любові. Одиноке прибіжище грішників і Надія ненадійних. Тому не дивно, мої дорогенькі в Ісусі Христі, що наш український нарід від віків в особливий спосіб почитав і почитає Матінку Божу, Пресв. і Пренепорочну Діву Марію. Від віків наш нарід любить Матінку Божу. Від віків Матінка Божа особливим способом полюбила наш українсько-руський нарід, про що свідчать величаві церкви на Її честь, нашими предками побудовані, в котрих Вона особливим способом прославляється многими чудесами.

Хто з Вас, мої дорогенькі, не чув про Києво-Печерську Св. Усп. Лавру або про чудотворну Ікону Матінки Божой в Почаєві, також у Зарваниці, у Львові в катедральній церкві Св. Юра, в Самборі, в Гошеві у монастирі оо. василіян,

в Крехові. Скрізь, як широка Україна, лунає слава Небесної Цариці. Нема місця на Україні, де би ім'я Матінки Божой не було в великім почитанню; зі всіх усюдів, зі всіх закутин української землі несеться гаряча молитва.

Пречистая Діво, Мати Руського, з Ангелами і Святими, Тя величаю і т.д. Та на кінець, мої дорогенькі, згадаймо про те Св. місце і чудотворну Ікону Матінки Божой в Унівській Св. Усп. Лаврі, повіт Перемишляни. Бо те Св. місце Матінка Божа особливо приготувала для своїх вибраних дітей, котрих зі всіх сторін до себе і для себе згуртувала, щоби, живучи після рад Св. Євангелія, тим більше прославляли Господа Бога, а тим самим через самопосвяту, через молитву і діла покаяння, служили нашому українському народові. В тій самій цілі, мої дорогенькі приятелі, отці, браття і сестри зібрав я для Вас, а радше сказати, нарисував в слідуєчих стишках маленький образець любові, щоби Вам бодай коротенько дещо описати про чудотворну Ікону Матінки Божой в Уневі і про те Св. місце.

Тому звольте ласкаво, мої дорогенькі, приймити той маленький даруночок на пам'ятку моєї до Вас любові, а радше сказати – дарунок любові Найсолодшого нашого Спасителя Ісуса Христа, дарунок Матінки Божой Пренепорочної Диви Марії. Бо сам від себе я – ніщо, я – грішний чоловік. На кінець признаюся, що до написання тої книжечки немало причинилася Св. Тереса від Дитятка Ісуса.

Тому, доки час, користайте, мої дорогенькі, з любові Найсолодшого нашого Спасителя Ісуса Христа, з любові Матінки Божой. Не забувайте, що Бог нас любить, не забувайте, що Бог добрий. І з довір'ям малої дитини за приміром Св. Тереси від Дитятка Ісуса спішіть до Ісуса, спішіть до любові, а в любові знайдете правдиве щастя, спокій, вдоволення, знайдете все, знайдете життя вічне в Царстві Небеснім. Амінь!

Ісусе добрий, Ти моя сила

Ісусе добрий, Ти моя сила,
А Твоя ласка мене скріпила.
У Твоїх обіймах, Ісусе милий,
Я знайшов щастя і скарб правдивий.

Я знайшов щастя. Прийдіть, усі люди,
В серцю Ісуса всім місце буде.
В серцю Ісуса щастя шукайте,
І всі стремління туди звертайте.

А я готовий всім Вам служити
І моє щастя з Вами ділити!

На основі народних переказів про чудотворну ікону Матері Божої в Уневі і про початок Унівської Святоуспенської Лаври

Замок панів Лагодовських смуток покриває,
Бо їх пан в тяжкій недузї тяженько страдає.
Занеміг Він дуже тяжко на обії ноги,
А лікарі вже не в силі подати підмоги.

Бо робив Він все, що тільки лікарі казали,
Лиш болізни щораз більше з кожним днем зростали.
Вкінці з місця в друге місце не міг поступити,
Так що його було треба на руках носити.

І найменшої полегші для нього не було,
Тому в замку Лагодовських дуже сумно було.
Сумна доля того пана, він смерті благає,
Лиш ніколи проти Бога він не нарікає.

І отсе раз в пізню нічку лицар засипляє,
А у сні Матінка Божа йому ся являє.
І промовивши до нього, місце показала,
Де в глибокім ярі в лісі вода випливала.

«Спішись, ось тут на схід сонця,
там знайдеш керницю,
І на всякі недуги цілющу водицю».
І втім лицар Лагодовський зі сну пробудився,
І гаряче до Матінки Божої молився.

По молитві казав слугам коні осідлати
І в дорогу до джерела скоро поспішати.
Слуги волю свого пана радо виповняють,
Хоча й справді до джерела дороги не знають.

Продираються крізь дебри, по лісі блукають,
І джерела з цілющою водою шукають.
Аж ось раптом Лагодовський каже слугам стати
І в долині кругом себе джерела шукати.

«Тут шукайте, тут шукайте!» – ще раз повторяє.
А вже слуга із радісним лицем повертає:
«Ось тут, ось тут, прошу пана, ось тут та керниця,
Із котрої випливає чистая водиця.

Ось тут, ось тут, прошу пана, вода випливає,
Котрої пан замість ліків ужити бажає.
Ось тут, ось тут ми готові панові служити,
А як ласками готові Ваші ноги вмити».

Обступають слуги пана, пан ся усміхає,
А на лиці єго радість небесна сіяє:
«Добре, добре, прошу мене із коня здіймити,
І водою із керниці мої ноги вмити».

Осторожно слуги пана із коня знімають,
І много літ хворі ноги водою вмивають.
Втім, на диво своїх слугів, пан ся піднімає,
І в чесних своїх ногах на силі ся має.

«Чудо, чудо!» – в один голос слуги промовляють,
І упавшина коліна, Бога прославляють.
Стало тихо, стало свято, страх всіх огортає,
А пан лицар аж до землі чолом припадає.

Так в покорі сильний світу на землю впадає
І подяку за здоров'я Богові складає.
Обіцяє на тім місці церкву збудувати
І Небесної Цариці лицарем зістати.

А піднівши свої очі вгору над керницю,
То побачив у воздуху Небесну Царицю.
І знов пан, як маленька дитина, радіє,
А над джерелом Ікона Цариці ясніє.

І здавалось, немов Мати Божа промовляє,
Що Вона ту жертву дуже радо приймає.
І по малім часі знов Ікона зникає,
А пан немов не був хворий, на коня всідає.

А щоби то святе місце собі зазначити,
То приказав свою одіж на корчі лишити.
А що одіж лицарську гуня прозивали,
Тому і те Святе місце Уневом назвали.

А недужі зі всіх сторін стали приходити
І Матінки Небесної помочі просити.
І в той спосіб про те місце слава ся рознесла,
Бо з Унева вода всюди людям поміч несла.

А Цариця Вселенної з неба поглядає,
Як тисячі українських людей прибігає.
Щоби на тім Святім місці Її прославляти
І кращої Україні долі ублагати.

Але й пан про свій обіт також пам'ятає,
Тому вскорі на те місце вдруге приїжджає.
І знов Мати всіх скорбящих йому ся з'являє,
А пан місце під будову церкви вибирає.

Та на горі недалеко від тої керниці
 Приказує збудувати церкву для Цариці.
 Лиш Матінка Божа місця того не приймає,
 Бо в тій хвилі над джерелом Ікона зникає.

Тоді лицар з дружиною в долину вертає,
 А Ікона над джерелом знову ся являє.
 Знов Ікона Небесної Цариці ясніє,
 Але лицар волі Бога ще не розуміє.

Тому знову до будови на гору вертає,
 Лиш, на диво, над джерелом Ікона зникає.
 Тоді пізнав Лагодовський, що йому робити,
 І будову на тій горі казав залишити.

А майстри, котрі будову на горі зачали,
 Вскорі в ярі над джерелом церкву збудували.
 Многі люди на те місце стали приходити
 І Цариці Вселенної дари приносити.

Тому вскорі дуже гарно церкву украсили,
 І таку, як лицар бачив, Ікону вмістили.
 А Матінка Божа многих туди заманила,
 Многие князів, володарів серця полонила.

Можні пани і лицарство туди поспішають
 І в келіях при тій церкві захисту шукають.
 І в той спосіб при тій церкві обитель повстала,
 А Матінка Божа для всіх тим захистом стала.

Тим захистом, в котрім многі для світу вмирають
 І монаші смиренні ризи на себе приймають.
 Минулося, не вернеться, коби так вернуло,
 Тоді б в цілій Україні роздору не було.

Минулося, покайтеся, слава повертає
 А дотепер в Католицькій Церкві пробуває.
 Минулося, тихо-тихо чувайте, чувайте,
 І правдиву віру в Бога в серцю заховайте.

А славнії давні часи до нас завітають,
 Скоро тільки живу віру у нас завважають.
 Покайтеся, не бійтеся, правда не вмирає,
 Тільки двері до вічної слави отвиріає.

Не бійтеся, давні часи до нас вже вертають
 І кращую Україні долю обіцяють!

Про перший напад татар на Унівську обитель,
 про її знищення; про те, як Лагодівський
 знаходить на згарищах церкви чудом
 неушкоджену Ікону Матінки Божої,
 нарешті про відбудову нинішньої церкви
 і укріплення перед татарами, які побудував
 Лагодівський 1400 року за поміччю
 славного предка князів Острозьких
 та Сангушків – лицаря Федора Любартовича,
 котрий був внуком великого князя
 Литовського Гедиміна

Коли я погляну на гору Чернечу,
 Думкою своєю в минувшість полечу.
 Як дика татарва монастир спалила,
 Як Кунцевичівна татарина вбила.

Страшним вихром, що все нищить, татари злетіли,
 А за ними міста, села в руїнах чорніли.
 Та хто се там серед ночі на коні втікає?
 То татарин із бранкою своїх здоганяє.

Порушилась бідна бранка, просить води пити,
 Просить, просить татарина, щоб її пустити:
 Пустити мене, вражий сину, хай води нап'юся,
 Хай на Унівську обитель ще раз подивлюся!

Бідна бранка-монахиня просить зі сльозами:
 Пустити мене, вражий сину, убійнику мами!
 При тих словах ніж широкий за рукав сховала,
 І в долині недалеко потік показала.

Зупинивши свого коня, татарин всміхнувся
 І, мовби кіт, обережно кругом розглянувся.
 Розглянувся, зсадив з коня свою бідну бранку
 І не думав, що не діжде завтрашнього ранку.

На вірвовці бранку веде, нікуди втікати,
 І не думав, що за хвилю мусить умирати.
 Бо молода монахиня води ся напила
 І, на коня всідаючи, татарина вбила.

І в той спосіб від наруги себе врятувала,
 Що у груди татарина гострий ніж запхала.
 Молода Кунцевичівна з лицарського роду
 Доглянула ненадійно нову перешкоду.

О Маріє, Мати Божа! Як то? Рів? – сказала
 І крізь дебри одчайдушно конем перегнала.
 Перейнята тривогою, до замку зблизилась,
 І на її голос брама скоро відчинилась.

Служба браму відчинила, просить до кімнати,
 А пан лицар Лагодівський приходить витати.
 Пане-лицарю, даруйте, – несміло сказала, –
 Що я до Вас непрошена в гості завітала.

Але ж прошу, я щасливим себе вважаю,
 І отвором всі кімнати для Вас відступаю.
 Ось і ненечка старенька готові служити.
 Та на Бога, що сталося, прошу говорити?

Вчора звечора на Унів татари напали
І селитьби монастирські всі поруйнували.
Ограбивши святі церкви, усе попалили,
А монахів і монахинь много погубили.

На так страшну вістку лицар з місця підійнявся
І, зморщивши грізно брови, до чури озвався:
Я поїду святе місце зараз оглянути,
Зараз мені осідлані мають коні бути!

Засумував Лагодовський, не думавши много,
Поспішає з дружиною до місця святого.
А за ним Кунцевичівна конем під'їжджає
І задумалась глибоко, тяженько зітхає.

Вже доїхали до цілі, крізь згарища трупи,
А пан-лицар Лагодовський ломить з жалю руки:
Годі, годі, ох, поганці, що вони зробили,
Мабуть, святую Ікону також осквернили?!

Втім нараз Кунцевичівна з подиву скричала,
А всі глянули на місце, де вона стояла.
Блиск ясний, несусвітній! Всі на землю впали
І зі страхом на тім місці Ікони шукали.

А невидимая сила їх зір прикувала,
Де в попелі на згарищах Ікона сіяла.
Неушкоджену Ікону лицар підіймає,
При тім надію і силу в серцю відчуває.

В сильній надії на поміч Матері любові
Приказує скликувати майстрів до будови.
Приказує муровану церкву збудувати,
Щоби своїй Ізцільниці вдячність оказати.

Не жалує вдячний лицар ні труду, ні гроша,
Тому станула небавом святиня хороша.
Мов з-під землі оборонні мури виростали,
А побожні пісні знову день і ніч лунали.

Та його жертволюбність вже не вистарчає,
Тому в поміч Волинського князя призиває:
Славний князю Любартович, Гедиміна внуку,
Отвори на діло добре свою щедрю руку.

Допоможи докінчити обитель Цариці,
Не забувай, що ми довжні нашому Владиці!
А князь Федір Любартович вже наперед знає,
Що Матінка Божа чуда в Уневі ділає.

Тому зараз дуже радо на просьбу згодився,
А тим самим нашій Лаврі много прислужився.
Бо найменше добре діло ніколи не гине,
І по смерті добрі діла свою вартість мають.
Бо те, що ми посієм, інші позбирають.

Крізь сльози Матір Божу про рятунок благає
 І в гарячій молитві в неволю сну впадає.
 Спустошення татарське, Крим, військо, Запоріжжя –
 Все в один образ злилось, що й молитись не може.

Пригадав собі старець, як з татарами бився,
 Як в неволі татарській на Кримі опинився.
 Та дармо, людська неміч, сон все перемагає,
 І монах навколішках твердим сном засипляє.

Та порушився вскорі і крізь сон усміхнувся,
 Підніс тремтячі руки, довкола розглянувся,
 Затрясся цілим тілом, заплакав й похилився,
 Закрив руками очі і довго знову молився.

«О Мати Божа, Ненько, о Пресвята Маріє,
 Рятуй нас, бо загинем, одинока надіє!» –
 По часі знову піднявся, до царських врат зблизився
 І тричі до престолу низенько поклонився.

З яснiючим обличчям до народу звернувся,
 А зворушений голос з його грудей добувся.

3

«Не бійтеся, мої діти, бо Господь Бог є з Вами,
 А до того, Мати Божа молиться за нами.
 Бо отсе я бачив у сні велику тривогу,
 Як в тій церкві молилася Мати Божа Богу.

Мати Божа на повітря в тій церкві стояла,
 І я бачив, як Вас своїм плащем покривала.
 Не бійтеся, надійтеся, противтеся злому,
 А хто хоче, взавтра піде спокійно додому».

При тих словах до престолу старець поклонився
 І гарячими сльозами з радості залився.
 А про його сон чудесний всюди говорили
 І Небесної Цариці славу голосили.

Щезли хмари і татари, на небі зоріє,
 Так-то Божа Мати людям помагати вміє.
 Показалось ясне сонце на погіднім небі,
 Не відмовить Мати Божа помочі в потребі.

Вже шістсот літ, як в Уневі славиться чудами
 І наш нарід заступає перед ворогами.

4

О Маріє, Мати Божа, Небесная зоре,
 Глянь і тепер на наш нарід і на його горе!
 Глянь, як вороги наш нарід в кайдани скували
 І до того, перед світом нас оббрехали.

А вельможі цього світу нараду зробили
 І наш нарід український на смерть осудили.
 Осудили на Голгофті на хрест пригвоздити
 І наш нарід на чотири частини поділити.

Поділили, довершили усю свою злобу,
 Та наш нарід не загине, він воскресне з гробу.
 Бо від віків Мати Божа над нами чуває
 І наш нарід омофором Своїм покриває.

Бо Вона маленькі діти цілим серцем любить
 І, немов Свого Сина, до серця голубить.
 Вона хоче в наших серцях любов запалити
 І всі скарби Свого Сина в наші серця влити.

Щоби ми над усе в тім світі Ісуса любили
І до Нього як маленькі діти приходили.
Бо для малих Ісус Христос небо приготував
І маленьким приходити до Себе позволив.

Тому годі прозивати нас більшовиками,
Бо Ісус Христос нас любить, Ісус Христос з нами.
Ісус Христос малим дітям готовий все простити,
І маленьких Ісус Христос не буде судити.

Бо маленьких Мати Божа від гріха хоронить,
А як впадуть, то з любові зараз їх підводить.

Молитва українській дитині

Пречиста Діво, Мати Любові,
Не забудь своїх дітей ніколи.
Дай нам всім ласку побожно жити
І цілим серцем Бога любити.
Бога любити, Бога пізнати
І все для Бога радо чинити.
Радо терпіти, радо вмирати
І все для Бога радо віддати.
О Мати Божа, Мати Любові,
Порви грішні наші окупи.
Не дай в неволі гріхів вмирати,
Подай нам руку, Божая Мати.
І дай нам силу добро чинити,
І цілим серцем Бога любити,
І радо Богу у всім служити.
Подай нам руку, за нас молися,
Щоб ми на морі світу спаслися.
Щоб ми всю злобу гріха пізнали
І волю Божу завжди сповняли.

Квіти Матінки Божої

Пречистая Діво, чиста голубице,
Без гріха зачата Небесна Царице!
Ти життя для світу Ісуса зродила
І квітами небесними землю прикрасила.

Земля через Тебе до життя воскресла
І живії плоди Богові принесла.
А Сам Бог поглянув на Адама діти,
Щоби їх в одежу зодягнути.

А квіти небесні стали процвітати,
Стали мертву землю знову оживляти.
І щораз гарніше вона процвітає,
Покров Твого Сина її підливає.

Хоч злоба пекельна всіх сил здобуває
І квіти Марії зірвати думає,
Однак то не в силі ніколи здолати,
Вона їх зродила через Свого Сина.

Вона всю пекельну силу побідила,
Вона їх старанно щоденно плекає
І кров'ю Свого Сина підливає.

Справді, пекло може ті квіти стоптати,
Лиш не має сили, щоби їх зірвати.
Вони ще гарніше тоді процвітають,
Коли свої личка кров'ю купають.

Слава Тобі, Боже, через Твого Сина,
Котрого Пречиста Діва породила.
Прийми тую пісню, що Тобі складаєм,
А тим самим Матір Божу величаєм.

Радуйся, двері небесні

Радуйся Маріє, Пречиста Дівце,
Без гріха зачата Небесна Царице!
Ти для нас Ісуса Спаса породила
І всім нам до щастя двері отворила.

Ти для нас, Маріє, до щастя дорога,
Бо Ти нам родила Христа – Сина Бога.
Ти небо з землею знову сполучила
І місце для Бога на землі зробила.

Ти перша дорогу до Бога пізнала.
Ти перша слідами Ісуса ступала.
Ти Самого Бога в утробі носила.
Ти джерело ласки для нас отворила.

Ти – правдиве світло – Правду породила
І в темряві смерті сонцем засвітила.
Ти перша кайдани смерті розірвала
І пісню нову Богу заспівала.

Бо Ти, о Маріє, без гріха зачата,
Правдива для Бога на землі палата.
Ти повноту ласки від Бога дістала,
Перш як Тебе мати в утробі зачала.

Ти задля Ісуса всі ласки дістала
Скорше, як на землю стопами ступала.
Ти перша побіди пісню заспівала,
Бо гріховній злобі Ти не підлягала.

Ти перша то щастя мала посідати
І у людським тілі Бога оглядати.
Ти грудьми своїми Бога годувала
І перша услуги Богу жертвувала.

Ти перша Ісуса на землі витала,
Невинне Ягнятко перша жертвувала,
Що зійшло на землю Богу славу дати,
Мертвий рід Адама до життя підняти.

Ти радість для неба і нам охорона,
Серед світу злоби наша оборона.
Ти задля заслуги Бога, Твого Сина,
Дорогу до неба всім людям зробила.

Пречиста Діво, цвіте небесний,
Ти нам зродила плід чудесний.
Ти перша плід життя підняла,
І для нас, грішних, Його віддала.

І ми то щастя від Бога мали,
Що ми той Плід життя пізнали.
І задля Тебе можемо спожити,
І вічно в небі з Тобою жити.

Ти нам життя плід дала споживати,
Щоби нам навіки Бога оглядати.
Ти нам хліб небесний на поживу дала,
І життя безсмертне для нас врятувала.

Заклик до любові

Край Унева серед лісу храм Божий видніє,
А в тім храмі Мати Божа многі чуда діє.
Там в тім храмі з-під престолу вода випливає,
Там Пречиста Діва Мати многих призиває.

Призиває і благає за всіх свого Сина,
Щоби вода з-під престолу всіх уздоровила.
Вона квіти для Ісуса при храмі плекає
І небесний дощик ласки для всіх посилає.

Вона многих при тім храмі вже уздоровила,
Не одному страшні рани в душі ізцілила.
Не одному життя вічне Вона врятувала
І в любові у тій Унівській Лаврі погребала.

Вона своїм омофором всіх нас покриває
І в спокусах в наших серцях віру укріпляє.
Вона чиста непорочна Сина Бога Мати,
Вона хоче для всіх людей ласки роздавати.

Вона в Унівській Іконі чудами сіяє,
Золотее для всіх серце на руках тримає.
І готова тее серце для тебе віддати,
Коби лише, любий брате, ти хотів прийняти.

Не приймаєш, бо не знаєш серця золотого,
Бо слухаєш, любий брате, ради духа злого.
Не дай йому обманутись, не дайсь ошукати,
Не дай серця молодого у неволю взяти.

Втікай, не дай свого серця тиранові світу,
Втікай, втікай якнайскоріше, доки служать літа.
Він тя хоче заманити в світові кайдани,
Тому втікай якнайскоріше до Божої Мами.

Вона тебе, як свого Сина, приголубить,
Бо Вона всіх людей, брате, цілим серцем любить.
Вона перша на голову злого духа стала,
Вона перша піснь побіди Богу заспівала.

А Сам Бог про Неї говорить устами пророка:
«Приятелько, Ти вся чиста, нема в Тобі порока».
Вона хоче твоє серце для Сина з'єднати,
А в заміну свого Сина Серце тобі дати.

Тому віддай своє серце Матері Дівиці,
Найсвятішій, найгарнішій, Небесній Цариці.
Не лякайся своє серце для Неї віддати,
Бо в заміну життя вічне будеш посідати.

Віддай, віддай своє серце Матері любові,
А Вона тебе запровадить до Унівської школи.
У тій школі научишся, як Бога любити,
Як для Бога працювати, щоби вічно жити.

Вона тебе попровадить своїми стежками,
Вона тебе оборонить перед ворогами.
Вона тебе в кожній хвилі буде боронити,
Від підступу злого духа завжди хоронити.

Вона тебе приголубить, як мати дитину,
Вона тобі осолодить кожну хвилину.
Вона навчить тебе, брате, для світу вмирати,
Щоби Тобі життя вічне в Небі посідати.

Вона більше тебе любить, як та рідна мати,
Коби лише ти з любові хотів хосен мати.
Тому старайся, дорогенький, з часу користати
І Пречисту Матір Божу у всім прославляти.

Не лякайся, дорогенький, свій намір сповнити
І на жертву своє життя Богу посвятити.
Прийди, прийди до Ісуса, прийди до любові,
Бо час скоренько минеться, не верне ніколи.

Бо хто знає, любий брате, скільки часу маєш,
Може, лиш тая хвилинка, як той лист читаєш.
І від тої-то хвилини можеш щастя мати,
І навіки життя вічне в Небі посідати.

Час минеться, час минеться, не верне ніколи,
Тому спіши, дорогенький, спіши до любові.
І старайся своє серце в любові втопити,
Бо в любові, любий брате, будеш вічно жити.

А може, ти, любий брате, мене не пізнаєш
І свій талант на тім світі в землю закопаєш.
Може, мене не пізнаєш і не розумієш,
Може, письма серця мого читати не вмієш.

Може, письма, брате, мого і не хочеш знати,
Може, пісню серафимів не хочеш співати.
А може, ти, любий брате, про смерть не думаєш
І марноту цього світу щастям уважаєш.

Лиш даремні твої мрії, світ тя ошукає,
Скоро тільки твоє серце правди не шукає.
Скоро тільки сном лінивства будеш засипляти
І подібно, як дотепер, Бога зневажати.

Прийди, прийди, Мати Божа тебе призиває,
Прийди, прийди, любий брате, бо час не чекає.
А від того часу, брате, як го скористаєш,
Небо вічне, пекло вічне до вибору маєш.

Пісня любові

«Люблю Тебе, люблю Тебе,» – серце промовляє,
А душа моя до Тебе, Ісусе, взиває.
Дай мені ласку, Ісусе, Тебе лиш любити
І для Тебе, мій Ісусе, на тім світі жити.

Люблю Тебе, люблю Тебе, про Тебе думаю
І про Тебе, мій Ісусе, радо розмовляю.
І для Тебе, мій Ісусе, я готов мовчати,
І для Тебе все, що маю, я готов віддати.

Люблю Тебе, люблю Тебе, навчи мя любити,
Навчи мене, мій Ісусе, лиш для Тебе жити.
Навчи мене на тім світі в терпінню співати
І в любові до терпіння жити і вмирати.

Люблю Тебе, люблю Тебе, що кажеш чинити?
Я готовий все з любові до Тебе прийняти.
Я готовий. Все, що хочеш, прикажи чинити,
Лиш не дозволяй мені більше Тебе зневажати.

Люблю Тебе, люблю Тебе, не дозволяй грішити,
Не дозволяй мені гріхами мою душу вбити.
Не дозволяй мені наново Тебе розпинати
І навіки свою душу в пеклі погребати.

Люблю Тебе, люблю Тебе, Ти гідний любові.
Не дозволяй мені забути за Тебе ніколи.
Як у гріх впаду, зволь ласкаво мене підійняти,
Пом'яни мя в Своїм царстві, як буду вмирати.

Люблю Тебе, люблю Тебе, бо Ти мій Спаситель,
 Ти в любові не понятий, Ти мій Сотворитель.
 Люблю Тебе, мій Ісусе, бо Ти так бажаєш,
 І з любові на тім світі з нами пробуваєш.

Люблю Тебе, люблю Тебе, бо Ти вмер за мене,
 Ти з любові життя вічне дарував для мене.
 Ти з любові в найсвятішій Тайні пробуваєш
 І всім людям на тім світі спастись бажаєш.

Люблю Тебе, люблю Тебе, бо Ти найчистіший.
 Люблю Тебе, мій Ісусе, бо Ти найсвятіший.
 І хто ж Тебе, мій Ісусе, не буде любити,
 Хто не хоче в Твоїм царстві вівік-віки жити?

Люблю Тебе, люблю Тебе, Всемогучий Пане,
 Твоя любов, мій Ісусе, за все мені стане.
 Люблю Тебе, мій Ісусе, бо Ти справедливий.
 Люблю Тебе цілим серцем, бо Ти терпеливий.

Люблю Тебе, люблю Тебе – мертвим воскресіння,
 Ти даруєш розкаяним грішникам спасіння.
 Позволь мені моє серце в Твоїм утопити,
 Позволь мені, мій Ісусе, в Твоїм серцю жити.

Люблю Тебе, люблю Тебе, хто Тебе не знає,
 Бо Твоя любов до мене границі не має.
 Ти все можеш, мій Ісусе, для мене зробити,
 Можеш вогонь Твого серця в моїм запалити.

«Люблю Тебе, люблю Тебе», – серце промовляє,
 І любов моя до Тебе сльози витискає.
 Як солодко в серцю Бога, годі описати,
 Любіть діти, любіть Бога, а будете знати.

Люблю Тебе, мій Ісусе, люблю Тебе дуже.
 Люблю Тебе цілим серцем, малих дітей Друже.
 Чому ж би я Тебе, Пане, не хотів любити
 І в любові Твого Серця навіки спочити.

Ти, Ісусе, такий добрий, Ти всіх призиваєш,
 Навіть грішників найбільших Ти не відкидаєш.
 Бо Ти хочеш, щоби люди Тебе лиш любили
 І для Тебе, мій Ісусе, на тім світі жили.

Тому радо всім грішникам гріхи відпускаєш
 І отвором Своє серце для всіх полишаєш.
 Ти зійшов із неба на землю грішників спасати
 І до неба шлях любові людям показати.

Тому радо, мій Ісусе, Тобі віддаюся
 І до Тебе, мій Ісусе, гаряче молюся.
 Дай мені ласку всім серцем Тебе лиш любити
 І в любові на тім світі життя закінчити.

Дай мені ласку, Ісусе, Тебе прославляти
 І з любові на Голгофті з Тобою страдати.
 І з Тобою на Голгофті своє життя скінчити,
 І в любові Твого Серця вічно в небі жити.

В любові Ісуса

Хочеш, душе, щастя в світі посідати,
То найперше треба Ісуса пізнати.
А потому треба Ісуса любити
І Йому одному з любові служити.

Хочеш, душе, Бога над усе любити,
То треба для Бога себе посвятити.
І найперше Царства Божого шукати,
Щоби вічне щастя в Небі посідати.

Хочеш, душе, Бога в тім світі пізнати,
То треба в терпінню Ісуса шукати.
І чашу терпіння з Ісусом ділити,
Щоби в серцю в Бога навіки спочити.

Душа

Душа: Чому би я Тебе, Пане, не хотів любити
І в любові Твого серця навіки спочити,
Ти, Ісусе, такий добрий, Ти всіх призиваєш.

Слово любові про смерть

Мої дорогенькі, про смерть пам'ятайте
І щастя в тім світі собі не шукайте.
Бо щастя в тім світі, як тінь, проминає,
А щастя Небесне навіки триває.

Не місце нам в світі розкошів шукати,
Не місце нам в світі вічно проживати.
Все, що є в тім світі, треба нам лишити,
Щоби вічно в небі Ісуса любити.

Треба нам лишити цю смерті долину,
Треба нам лишити нашу родину.
Треба нам навіки для світу вмирати,
Щоби щастя вічне в Небі посідати.

Треба нам для Бога на тім світі жити,
Треба нам Ісуса всім серцем любити.
Треба нам щоденно про смерть пам'ятати,
Щоби життя вічне в Небі посідати.

Треба нам дорогу до Бога пізнати,
Треба нам слідами Ісуса ступати.
Треба нам всім серцем Ісуса славити
І над усе в світі Ісуса любити.

Треба нам Небесне Царство здобувати,
Щоби нам навіки з Христом царствувати.
Треба нам щоденно Богові служити
І мужньо для Бога терпіння зносити.

Тому, дорогенькі, про смерть пам'ятайте,
Любіться взаємно, від гріха втікайте.
А будете вічно в Небі царствувати,
Бо живі ніколи не будуть вмирати.

Хто вірить в Ісуса, не буде вмирати,
Не буде ніколи смерті оглядати.
Бо хто віру в Бога в серцю заховає,
Той смерті ніколи в життю не пізнає.

Тому, дорогенькі, про смерть пам'ятайте
І віру в Ісуса в серцю заховайте.
Любіться взаємно і живіть в любові,
А певно не вмрете повіки ніколи.

Молитва

Дай мені ласку, Ісусе, про смерть пам'ятати
І про любов Твого серця завжди думати.
Дай мені ласку, Ісусе, більше не грішити
І з Тобою на Голгофті терпіння ділити.

Дай мені ласку, Ісусе, правду пізнавати
І правдиве щастя вічне в небі посідати.
Дай мені ласку, Ісусе, лиш для Тебе жити
І в любові на тім світі життя закінчити.

Дай мені ласку побіди пісню заспівати
І в любові на Голгофті Тобі дух віддати.

Слово любові про Божий суд після смерті чоловіка

Коли зберуться всі народи на Страшнім суді стати,
Тоді прийде Цар слави, щоби нас запитати:
«Що ви добре для мене на світі вчинили,
Чи ви, як належало, по-християнськи жили?»

Тоді книга діл наших отвором для всіх стане,
І побачать всі люди, які ми християни.
Чи ми Бога всім серцем на тім світі любили
І що доброго у світі ми для Бога зробили.

А коли кожний книгу своїх діл прочитає,
То в тій хвилі і засуд Бога Творця пізнає.
Чи буде вовік-віки в Царстві Небеснім жити,
Чи з проклятими муки вічно в пеклі ділити.

Всі люди в ту хвилину голос Бога почують
І радість або смуток у своїх серцях відчують.
Праведники навіки будуть в Небі співати,
А грішники навіки будуть в пеклі ридати.

По правім боці Бога праведники співають,
По лівім боці Бога всі грішники ридають.
«Прийдіть, благословенні!» – праведники почують
І радість в своїх серцях нескінченно відчують.

«Прийдіть, благословенні, і Небо оглядайте,
І життя вічне в небі навіки посідайте.
Прийдіть, благословенні, щоби вам вічно жити
І вічне щастя в Небі з ангелами ділити.

Нераз я був голодний, ви мене накормили.
 Нераз я був недужий, ви мене посітили.
 Нераз терпів я спрагу, ви мене напоїли.
 А нераз я був нагий, ви мене приоділи.

Нераз я був у дорозі, ви мене в дім прийняли,
 Ви ніколи на світі мене не забували.
 А навіть у в'язницю, ви і там приходили,
 Бо ви мене всім серцем правдиво полюбили».

По лівім боці будуть всі грішники стояти,
 Тому противно буде до них Бог промовляти:
 «Ідіть геть в огонь вічний, ви для мене не жили,
 Ви сатані на світі цілим серцем служили.

У своїм житті ніколи ви правди не шукали,
 А своїми гріхами ви мене катували.
 Ідіть геть в огонь вічний, ви не гідні любові,
 Бо ви мене на світі не любили ніколи.

Нераз я мусів у світі з голоду вмирати,
 А ви кусника хліба не хотіли мені дати.
 Коли я був у дорозі, ви мене не прийняли,
 І в спразі води склянки ви мені не подали.

А коли я був нагий, ви з мене ся сміяли,
 І одежі закрити моє тіло не дали.
 Нераз я в недузі мусів тяжко страдати,
 Бо не було нікого мені поміч подати.

Від своїх воріт псами ви за мною гонили,
 А не раз таки добре моє тіло зранили.
 Ви від мене втікали, ви мене ся цурали,
 За правду до в'язниці ви мене замикали.

Ви за мене ніколи не хотіли думати,
 Тому ідіть, прокляті, в огонь вічний страдати.
 Ідіть в пекельні муки на вічні віки жити,
 Бо ви не хотіли правди на світі полюбити».

Тоді всі в один голос грішники заридують
 І в пекельній муці навіки поспадують.
 І більше світла правди не будуть оглядати,
 І любови не будуть навіки посідати.

О душе моя грішна, о душе, схаменися,
 І в терпінню на світі ніколи не смутися.
 Не лякайся на світі щоденно умирати,
 Щоби навіки в Небі Ісуса оглядати.

О душе моя грішна, о душе, не лякайся,
 За гріхи свої щиро на тім світі покайся.
 А будеш мир від Бога навіки посідати,
 І вічне щастя в Небі – Ісуса оглядати.

О душе моя грішна, ти пекло заслужила,
 То чому ти в терпінню така нетерпелива?
 Чому ти від терпіння щоденно утікаєш
 І смерть, суд, небо, пекло чому ти забуваєш?

Дотепер ти любові Ісуса не пізнала,
 Коли ти у терпінню так часто нарікала.
 А тим самим велику прикрість Богу зробила.
 Бо любов'ю Бога в терпінню погордила.

О душе моя грішна, о душе, щиро кайся,
 І приманами світу ошукати не дайся.
 Старайся цілим серцем Бога над усе любити,
 А будеш вічне щастя з ангелами ділити.

Старайся діла добрі для Ісуса сповняти,
А будеш вічно в Небі з Ісусом царствувати.
Будеш напевно в Небі з Ісусом вічно жити,
Оскільки будеш вірно Ісусові служити.

Не забувай ніколи, що мусиш вмирати
І на Суд Божий мусиш в годині смерті стати.
Покайся, душе грішна, покайся, душе, щиро,
Бо Царство Небесне до нас ся приблизило.

Пісня потіхи

1

Пам'ятайте, добрі люди,
Що по смерті життя буде навіки.
Бо чоловік не вмирає,
Тільки цей світ полишає навіки.

Справді страшна та дорога,
Котра нас веде до Бога навіки.
Та велика зміна буде,
Як побачать Бога люди навіки.

Там уступлять всі печалі,
Що нам серця розривали навіки.
Там не будем сумувати,
На недолю нарікати навіки.

Там велика радість буде,
Бо Сам Бог нам щастям буде навіки.
Там радість границь не має,
Бо Небо смутку не знає навіки.

Там всі будуть царствувати,
Лице Бога оглядати навіки.
Тому любіть правду, люди,
А Бог добрий для всіх буде навіки.

Бо хто любов в серцю має,
Той ніколи не вмирає навіки.
Любов гріхи покриває,
Любов душу ізціляє навіки.

Без любові не можна жити,
Не можна Богу угодити навіки.
І хто ж із вас, людей, не знає,
Що в любові смерть вмирає навіки?

Бо на хресті Цар любові,
Смертній пірвав окупи навіки.
Тому в любов одягнімся
І в любові схоронімся навіки.

А будемо вічно жити,
Божу славу голосити навіки.

2

О хто-хто Бога величає
І воїнств небесних взиває,
Той при смерті звеселиться,
В руках Божих опиниться навіки.

Навіки буде царствувати,
Навіки Бога прославляти.
І навіки буде жив,
Усім вірним славу Божу голосив.

О хто-хто любить Бога вірно
І служить Богові покірно,
Той не буде умирати,
Пекельних мук оглядати навіки.

Бо його усі небесні сили
Від гріхів будуть хоронили.
Будуть над ним чувати,
Бога в кожний час за ним благати.

В кожний час, кожної хвилини
Будуть нам ангели служити.
Лиш взаємно ся любім,
Терпеливо в цім життю усе зносім.

В цім життю про смерть пам'ятаймо,
В кожний час від гріха втікаймо.
Бо гріх Бога зневажає,
Душу з тілом навіки вбиває.

Пізнаймо своїх гріхів злобу,
Полюбім терпіння дорогу.
Стережимся гріх творити,
А будемо в Небі навіки жити.

Мусимо в цім світі терпіти,
Бо ми всі – Адамові діти.
Всі ми тяжко згрішили,
Сина Бога гріхами зранили.

Тому днесь Богу славу даймо,
Під хрестом спокійно ридаймо.
Спогадаймо, як ми жили
І що доброго для Бога зробили.

Терпіння – це одна дорога,
Котра нас проводить до Бога.
Котрою Син Божий йшов
І в терпінню смерть на хресті знайшов.

Тому днесь на хрест споглядаймо
І Творця Бога прославляймо.
Що нас в живих заховав
І в пекло навіки не погребав.

На хресті Син Божий вмирає
 І за нас, грішників, страдає.
 І хто ж Його розіп'яв,
 І, як не ти, так страшно зкатував?

Глянь, душе, на хрест, спам'ятайся,
 Глянь, душе, на хрест і покайся.
 Терпеливо все зноси
 І вже більше не гріши.

Не раз ми тяжко согрешили,
 Не раз ми пекло заслужили.
 Тому чашу терпіння пийте
 І на Божу славу навіки живіте.

Моє найбільше щастя

Найбільшим моїм щастям – то Ісуса любити.
 Найбільшим моїм щастям – Ісусові служити.
 Найбільшим моїм щастям – йти Його слідами,
 Де кати на Голгофті Його на хрест розп'яли.

Найбільшим моїм щастям – волю Божу пізнати
 І слідами Ісуса наперед поступати.
 Наперед поступати, Його волю сповнити
 І все у всіх Ісуса цілим серцем любити.

Найбільшим моїм щастям – світло правди пізнати
 І більше на тім світі в темноті не блукати.
 І дорогу Ісуса всім серцем полюбити,
 Щоби на вічні віки з Ісусом в Небі жити.

Найбільшим моїм щастям – за правду вмирати,
 В терпіннях до Ісуса дорогу пізнавати.
 З Ісусом терпіти, з Ісусом умирати,
 І вічне щастя в небі Ісуса оглядати.

І Вам, мої любезні, того щастя бажаю,
 І все у всіх з Ісусом для світу вмираю.
 І не диво, любезні, що для світу вмираю,
 Бо іншої дороги я до щастя не знаю.

Тому і ви, любезні, для світу умиряйте
 І щастя на тім світі для себе не шукайте.
 Бо хто живе для світу, той дороги не знає,
 І живий на тім світі для Бога вмирає.

Поглянь, о душе, як Цар хрест несе,
як під хрестом упадає,
Поглянь, душе, поглянь, о душе, як за тебе страдає.

Чому ти, душе, Ісуса Христа любові не пізнаєш,
І з гріхів своїх, більших, як у юдеїв,
чому ся не покаєш?

Чому ти, душе, від Царя царів любові утікаєш
І Царя царів – Ісуса Христа – гріхами вбиваєш?

Чому ти, душе, Ісуса Христа під хрестом полишила,
І правдивий цвіт життя твого вік сатані посвятила?

О душе моя, о душе моя, не забувай ніколи,
Що любов Царя – Ісуса Христа –
прагне від нас любові.

О душе моя, о душе моя, о душе, не лякайся,
Від гніву Царя – Ісуса Христа – в Його серце сховайся.

Більше не гріши, хрест свій полюби,
в терпінню не смутися,
Від Бога Царя – Ісуса Христа – терпіти навчися.

Слідами Царя – Ісуса Христа – ступати не лякайся,
І Богу Царю – Ісусу Христу – з любов'ю віддайся.

Молитва до Христа Царя

О Ісусе Христе, признаю Тебе Царем вселенної. Усе, що сотворене, є Твоїм. Виконуй наді мною всі свої права. Відновляючи мої обітниці св. Хрещення, вирікаюся диявола, його гордині та його діл. Обіцяю жити щиро по-християнськи, зокрема зобов'язуюсь згідно з силами боронити прав Божих і прав Твоєї святої Церкви. Боже-ственне Серце Ісуса, жертвую Тобі всі свої нужденні діла в цьому наміренню, щоби усі серця пізнали Твоє святе Царювання, і через це щоби в цім світі утвердилося Царство Твого миру. Амінь.

На славу Богові в честь
преподобного отця нашого
Ісповідника Теодора Студита

(На мелодію «О хто, хто Миколая любить»)

Тисячу і сто літ минає,
Як свята Церква почитає
Мужа для нас дорогого,
Ісповідника нашого святого.

Отець наш Теодор Студит –
Для всіх нас підпора велика.
Він за нас всіх пам'ятає,
Просьби наші Богові представляє.

Він у небі над нами чуває
І Бога за нас всіх благає,
Щоби нам дав благодаті,
Світло правди на весь світ розливати.

І нині пекло затремтіло,
Бо його синів побачило.
А Митрополит Галицький
Відновив в Уневі устав Студитський.

Вороги Божі заридали,
Як Твої подвиги згадали.
Тому нині веселися,
За своїх дітей, отче, молися.

Глянь, отче, як люди страдають,
Глянь, отче, як многі ридають.
Будь нам всім покровителем
І в терпіннях, отче, утішителем.

Отче, за нас всіх молися,
Щоби ми в тім світі спаслися.
Щоби правда побідила,
В любові нас всіх навіки злучила.

Бо ворог-диявол чатує
І сіті для нас всіх готує.
Тому дай нам духа твого,
Побідити, отче, духа злого.

Отче, для справи з'єднання
Вислухай усі наші благання.
Скріпи наші слабі сили,
Щоби ми світ в любові розтопили.

Отче, будь завжди між нами,
Все у всім молися за нами.
Щоби ми в любові зростали,
У всім Бога навіки прославляли.

Дорога до щастя

Думаю, що щастя всі люди шукають,
Однак не всі люди його посідають.
Бо не в тім є щастя, що нас окружає,
Так свята Тереса до нас промовляє.

Однаково щастя можна посідати
І в темній в'язниці, і в царській палаті.
Бо щастя правдиве в серцю посідаєм,
Коли ми всім серцем Ісуса шукаєм.

Однак неможливо щастя посідати,
А любові в серцю до Бога не мати.
І даремно в тім світі за щастям шукаєм,
Коли його в нашім серцю не пізнаєм.

Кожний може Бога всім серцем любити
І в серцю для Бога мешкання зробити.
І всі скарби світу може посідати,
І в любові Божій вічно царствувати.

А може, ми щастя в серцю не шукаєм,
Може, ми до щастя дороги не знаєм?
Бо щастя правдиве лише той пізнає,
Хто любов до Бога в серцю посідає.

Бо любов Ісуса може все зробити,
Може в наших серцях навіки спочити.
Тому кожний може щастя посідати,
І в любові Божій Бога оглядати.

Тож любов Божу в серденьках плекаймо
І в любові Божій з кожним днем зростаймо.
Бо найбільше щастя – то Бога любити
І в жертву для Бога себе посвятити.

Тому все з любові для Бога віддаймо
І в любові Божій себе погребаймо.
А будемо вічне щастя посідати
І пісню побіди навіки співати.

Провідник до щастя

1

Провідник до щастя на Голгофту йде,
Ходи подивися, грішная душе.
Ходи подивися, що твій гріх здолав,
Як Ісус у терновий вінець увінчав.

Глянь, як Він іде, тяжкий хрест несе.
Глянь, як кровця найсвятіша з голови тече.
Глянь, як кати б'ють, щоби поспішав,
Глянь, як Ісус, спіткнувшись, на землю упав.

Глянь, як Він тебе, душе, полюбив,
Як Він себе задля тебе, душе, понизив.

2

Умирати і терпіти – се для всіх дорога,
Нею також ступали стопи Сина Бога.
А хто тою дорогою з хрестом поступає,
Той вже тепер на тім світі в Небі пробуває.

Тому, діти, не лякайтесь смерті, що минає,
А лякайтесь тої смерті, що вічно триває.
Не лякайтесь задля Бога за правду терпіти,
Мої в Христі дорогенькі українські діти.

Ростіть, діти, в гарні квіти, ростіть, процвітайте,
А плоди свого життя Богу лиш віддайте.
Любіть Бога цілим серцем, для світу вмирайте,
І все у всім святу волю Його виповняйте.

Виповняйте Божу волю, щоб вам вічно жити
І тим самим вічне щастя собі заслужити.
А я буду Матір Божу за вас благати
І щоденні свої труди за вас жертвувати.

І щоденно за вас буду Богу ся молити,
Щоби я міг моє щастя з вами поділити.
Щоби я міг живі квіти для вас всіх плекати
І страждальну Україну з мертвих підійняти.

Тому, мої дорогенькі, взаємно любіться
І за наш нещасний нарід завсіди моліться.
І в терпінню щастя вічне собі здобувайте,
І за мою грішну душу в молитвах згадайте.

Помоліться, щоби я міг за вас всіх страдати,
І в терпінню на тім світі жити і вмирати,
І в терпінню на тім світі життя закінчити,
А по смерті, як ангели, всім людям служити.

Слідом св. Тереси від Дитятка Ісуса

1

Не смутіться, діти, що ви так маленькі,
 Бо діти для Бога найбільше миленькі.
 Завжди старайтесь Ісуса любити
 І лиця свого смутком не покрити.

Бо прикрість велику для Бога справляє,
 Хто смутком личенько своє покриває.
 Тому, дорогенькі, в любов одягніться
 І слідом Ісуса до неба спішіться.

Слідом малої Тереси ступайте
 І в своїм серденьку Ісуса шукайте.
 Старайтеся дорогу Тереси пізнати
 І в своїм серденьку Ісуса плекати.

Плекайте Ісуса добрими ділами
 І спішіть до Неба простими стежками,
 Котрими свята Тереса ступала,
 Бо вона ніколи в життю не блукала.

Старайтеся, діти, Ісуса любити
 І в своїм серденьку Ісуса пестити,
 І любов Ісуса в серденьку плекати
 Та все для малого Ісуса віддати.

Бо свята Тереса Ісуса любила
 І в своїм серденьку пестила.
 Для Нього в серденьку квіточка плекала
 І все для малого Ісуса віддала.

2

Не шукайте, любі діти, щастя, що минає,
 А шукайте того щастя, що вічно триває.
 І про те щастя до Бога щоденно моліться
 І марноту цього світу пізнавати вчіться.

Вчіться Бога пізнавати і Його любити,
 Щоби собі вічне щастя в Небі заслужити.
 Щоби в Небі по всі віки Бога оглядати
 І правдиве вічне щастя завжди посідати.

Любі діти, ворог не спить. Чувайте, чувайте
 І в неволю своїх сердець світові не дайте.
 Не шукайте того щастя, що світ обіцяє,
 Бо світ – то сіль диявольська, він вас ошукає.

Все минеться, любі діти, як весна минає,
 Або як та воді в ріці, що вже не вертає.
 Тому, мої дорогенькі, від гріха втікайте
 І, живучи не для Бога, живі не вмирайте.

Бо хто живе лиш для світу, той живий вмирає,
 Бо правдивої дороги до щастя не знає.
 Бо хто хоче вічне щастя в Небі посідати,
 Той щоденно щодо справ всіх мусить умирати.

Тому, мої дорогенькі, для світу вмирайте
 І на Бога одиноке щастя пам'ятайте.
 Пам'ятайте, що в тім світі все переминає,
 Все марнота, все марнота, що світ посідає.

Пісня малої дитини

О добрий Боже, ми Твої діти,
 Ти для нас сієш на землі квіти.
 О, як щасливий, хто їх пізнає
 І на подяку Тобі збирає.

О, як гарно квіти зацвіли
 І серця многих Тобі полонили,
 О, як щасливий, хто їх пізнає
 І у стіп Сина Твого складає.

На жаль, не многі квіти пізнали
 І свої серця Тобі віддали.
 Тому потіху з тих квітів мають
 Лиш малі діти, що їх збирають.

Щасливі діти, а світ не знає,
 Що лиш дитина щастя пізнає,
 Що всім нам треба малими стати,
 Щоби правдиве щастя пізнати.

О, як щасливі маленькі діти,
 Що вони люблять збирати квіти.
 А многі в світі люди не знають,
 Що малі діти рай посідають.

Велику радість Богу справляє,
 Хто для Ісуса квіти плекає.
 Тому я хочу маленьким стати
 І всі на світі квіти зірвати.

Бо мою душу любов зранила
 І любов мого серця полонила.
 Тому надіюсь, що буду жити
 І вічно в небі Бога любити.

Думаю, кожне з вас добре знає,
 Що любов Божа границь не має.
 Тому любіться, маленькі діти,
 Бо ви правдиві Христові квіти.

Любіться, діти, квіти плекайте
 І за наш нарід не забувайте.
 Не забувайте Бога любити
 А будем вічно з Ісусом жити.

Ісус Христос – моя любов

Я в життю нікого любити не знав,
Я всіх цілим серцем любити бажав.
Я пильно до щастя дороги шукав
І невдовзі дорогу правдиву пізнав.

Пізнав я дорогу Ісуса Христа
В двадцять другім році мого життя.
В двадцять другім році я світ полишив
І в Студитську Лавру в Уневі вступив.

І в Студитській Лаврі я монахом став
І щастя правдиве – Ісуса – пізнав.
Я в Божій любові свою любов скрив,
Бо Він в моїм серцю любов розпалив.

Любове, Любове, Любове свята,
Мені за Тобою велика туга.
Вчини, щоб я Бога правдиво любив
І в серцю Ісуса цілий світ утопив.

З любові Ісуса я монахом став,
З любові Ісуса я правду пізнав.
З любові Ісуса я світ полишив
І в серцю Ісуса мою душу скрив.

Дарунок любові

1

Діти мої, діти, я для Вас щось маю,
Я для Вас дарунок серденьку плекаю.
Я для Вас готовий і життя віддати,
Тому прийдіть, діти, будемо думати.

Бо я бідний монах, нічого не маю,
Тільки тії думи, що для вас складаю.
А що бідний монах не може нічого мати,
Тому і ті думи хочу вам віддати.

Як вечір настане, так собі думаю,
Може, я востаннє до вас промовляю?
Може, тої ночі прийдеться вмирати
І на Страшнім суді перед Богом стати?

А зорі на мене з неба позирають,
Немовби до серця мені промовляють:
«Чи ти вже готовий, грішнику, вмирати?
Бо завтрашнє сонце не будеш витати!»

І дальше з собою немов розмовляють,
Немов щось про мене собі повідають.
І страшную книгу мені відкривають
Та знову до серця мені промовляють:

«Ми, як зійде сонце, не будем світити,
А ти вже не будеш на тім світі жити.
Не будеш вже взавтра канони читати,
Не будеш вже більше свиней доглядати.

Не будеш вже більше помиї носити,
 Не будеш вже більше в трапезі служити.
 А завтра твоє тіло черв'яки привитають
 І вічну пам'ять тобі заспівають.

Не буде вже сонце для тебе світити,
 Не будеш по воду вже більше ходити.
 Не будеш вже більше заслуги збирати,
 Щоби перед Богом себе оправдати.

А завтра вже скінчиться для тебе дорога,
 Ти станеш на Суді предвічного Бога».
 О Боже, мій Боже, не дай умирати
 І у вогні пекельнім душу погребати.

О Боже, мій Боже, будь ми милостивий,
 Дай час на покуту душі нещасливій.
 Однак, коли хочеш, можеш мене взяти,
 Бо я задля Тебе все готов прийняти.

Я готов вмирати, я готов терпіти,
 За наш бідний нарід, України діти.
 Лиш дай нам всім ласку Тебе оглядати,
 Котрі тої ночі маєм умирати.

Не хотів би довше я про смерть думати,
 Бо страшно для мене, грішного, вмирати.
 Та зорі небесні мені докучають,
 Про пекло, про небо і суд повідають.

Не можу, не хочу так довше думати,
 Ляжу на постелі і вже буду спати.
 Та зоря на мене знову споглядає
 І знову до серця мені промовляє:

«Лінивий, лінивий, не хочеш думати,
 Не хочеш на Небі про Бога читати.
 Гляди, душе грішна, гляди, подивися,
 По зорях пізнати Бога навчися.

Глянь ще раз на небо, на ті ясні зорі,
 Як чудно сіяють в безмежнім просторі.
 Як кожна дорогу означену має
 І волю Господню завжди виповняє».

І знову та зоря спокійно сіяє,
 Немовби у Бога мені щось благає.
 А тіло безсильне немов завмирає,
 Бо сон у неволю його забирає.

І душа немовби тіло опускає
 І дальше про Бога, про вічність думає.
 Немовби ту зорю хотіла спитати,
 Де буде по смерті місце займати.

І знову всі зорі спокійно сіяють,
 Немов мою душу в темноті чувають.
 Мабуть, мою душу вони полюбили,
 Бо всю ніч до ранку в келію світили.

2

А як вранці зійшло сонце, зорі пощезали,
 Тільки страшні в моїм серцю думи позістали.
 Зійшло сонце і Унівську Лавру освітило,
 А монаха молодого серце говорило.

Мій Боже, я тяжко Тебе зневажав
І Сина Твого на хрест розпинав.
А нині в любові спокійно живу,
Бо з кожним днем більше Тебе пізнаю.

Бо Ти, Всемогучий, так мені вчинив,
Що я свою злобу і гріх мій пізнав.
Ти мене, мій Боже, дуже полюбив,
Бо Твій Син за мене Своєю кров пролив.

Ти мене, мій Боже, в живих заховав
І у пекло на вічні муки не віддав.
Ти мене в Унівській Лаврі схоронив,
Щоби я спокійно Тебе лиш любив.

Мій Боже, я злобу мою пізнаю
І в жертву покути себе віддаю.
Мій Боже, мій Боже, благаю Тебе,
Прийми мою жертву, помилуй мене.

Мій Боже, мій Боже, я Тебе пізнав,
Як Ти в моїм серцю рани ізціляв.
Мій Боже, мій Боже, я люблю Тебе,
Бо Ти, Всемогучий, сотворив мене.

Мій Боже, Ти знаєш, що люблю Тебе,
Бо Ти для любові сотворив мене.
Ти мені з любові провини простив,
Щоби я в любові Тобі послужив.

Мій Боже, в любові мене схорони
І більшу до Тебе любов розпали.
Щоби я дорогу Христа полюбив
І в небі навіки в любові спочив.

Мій Боже, я, грішний, много раз згрішив,
А Ти для любові мені все простив.
Мій Боже, мій Боже, я люблю Тебе,
Мій Боже, мій Боже, помилуй мене.

Ще хвилю, ще хвилю, і я вже спічну,
І очі тілесні навіки замкну.
А серце з душею до Бога лине,
Мій Боже, мій Боже, помилуй мене.

Ще хвиля, ще хвиля, і все ся мене,
І отвором вічність для мене буде.
А серце з душею на той вид тремтить,
Бо Бог справедливо буде всіх нас судить.

Ще хвилю, ще хвилю, душе, скористай
І щастя в терпінню в тім світі пізнай.
Ще хвилю, ще хвилю, душе, потерпи
І мужньо для Бога терпіння зноси.

Помилуй мене, Боже, і труд мій прийми,
І немічні сили мої укріпи.
Щоби я у життю вже більш не грішив,
О Боже, мій Боже, будь мені милостив.

Нова Зоря

Нова Зоря в Католицькій Церкві засіяла
І дорогу до вічності многим показала,
І дорогу до вічності многим просвітила,
І святу Католицьку Церкву прикрасила.

Нова квітка, що в двадцятім столітті зацвіла
І своєю красою цілий світ полонила.
Нова Зоря, нове світло на людей спливає
І правдиву католицьку віру укріплює.

Радість в Церкві Католицькій, радість всім велика,
Бо Тереса від Ісуса – то свята велика.
Вона многим дощик ласки з неба посилає,
Хто з довір'ям до Ісуса помочи благає.

У Франції ця свята на світ ся родила
І двадцять чотири роки на тім світі жила.
Той щасливий, хто святої життя прочитає,
Бо тим більше щастя вічне, Ісуса пізнає.

На тім світі свято жити вона все бажала
І любов свого серця Богу жертвувала.
Вона завжди на тім світі чулася щаслива,
Бо любов її до Бога була все правдива.

Вона Бога цілим серцем любити бажала,
А любов її до Бога з кожним днем зростала.
Вона в небі за наш нарід також пам'ятає,
Бо любов її велика границі не знає.

Тому життя угодниці Божої читаймо
І в любові до Ісуса з кожним днем зростаймо.
Та будемо вічно в небі зі святою жити
І навіки щастя вічне, Ісуса любити.

Квітка Ісуса

Свята Тересо, квітко Ісуса,
 Ти Йому вірно служила.
 Ти Царя слави, Самого Бога,
 Над усе в світі любила.

Тому не дивно, що слуга Божий
 Тебе нині благає,
 Бо через Тебе, свята Тересо,
 Бог многі чуда вчиняє.

Як світло сонця і дощ весняний,
 На світ цілий вчиняє,
 Так Божа ласка, що через Тебе,
 На всіх людей спливає.

Свята Тересо, Ти всім бажаєш
 З неба троянди зіслати,
 Для слави Бога Ти все готова
 Наші молитви прийняти.

Тому я, грішний, перед Тобою
 На коліна впадаю,
 Кращої долі для України
 Тебе я нині благаю.

Упроси в Бога для неї ласки
 Бога над все любити,
 Йому одному в правдивій вірі
 Цілим серцем служити.

Упроси в Бога для України
 Світло правди пізнати
 І в католицькій правдивій вірі
 Жити і умирати.

Упроси в Бога і мені ласки
 У Твої сліди ступати,
 За святу віру, за Україну
 Життя своє віддати.

Однак Ти знаєш мої бажання,
 Що з мого серця ллються,
 І через Тебе в простори Неба
 До Бога Творця засилаються.

Ти бачиш з Неба, що кому треба,
 Ти знаєш усіх бажання,
 Поглянь ласкаво оком любові
 На України гіркі страждання.

В неволі любові

Свята Тересо, я хочу жити
І Бога Творця над все любити.
Та за ту ласку Тебе буду благати,
Вчини, щоб більше Бога пізнати.

Бога любити, Бога пізнати,
Більше не можу нічого бажати.
Бо з Його ласки все посідаю,
Учини, хай більше Бога пізнаю.

Ти все бажала святою стати
І в небі Бога за всіх благати.
За всіх благати, за всіх молити
І з троянд на землю дощик спустити.

І двадцять дев'ять літ убігає,
Як з троянд на землю дощик спадає.
Тому я, грішний, Тебе благаю,
Учини, хай більше Бога пізнаю.

Ти цвітом троянди мене манила
І любов серця мого полонила.
Тому надіюсь, що буду жити
І вічно в небі Бога славити.

Бога славити, Бога любити,
Йому одному вірно служити.
Але однак більше нічого не бажаю,
Бо квітку троянди від Тебе вже маю.

Учини, щоб квітка моя не зів'яла,
Але для Бога все процвітала.
Бо хочу в Небі з Тобою жити
І квіти троянди людям ділити.

Учини, хай квіти з Неба спадають
І в наших серцях віру скріпляють.
Молися за нас, Боже дитятко,
Свята Тересо, французька трояндо.

Молитва

Покрий, Мати Божа, всіх нас омофором,
Щоби ми спочили під Твоїм Покровом.
Під Твоїм Покровом, в серцю Твого Сина,
Бо Ти наша Мати, надія єдина.

Не забувай, душе моя!

*Віл і осел пізнали ясла свого пана,
а Ізраїль мене не пізнав...*

Душе моя дорога, пізнай себе, пізнай доброту Божу, пізнай свою гідність, пізнай, що ти є архитвором Самого Бога, Котрий сотворив все, що є, з нічого. Пізнай, що ти є образом Самого Бога, пізнай, що Ти, душе моя, маєш жити навіки і бути учасницею Божого Царства і наслідницею Небесної слави.

Пізнай душе, що нема слів висказати твою гідність, бо Сам Бог Ісус Христос стався подібним до Тебе, а прийнявши з любові до тебе людське тіло, умер за тебе, щоби ти могла жити, славити, любити і пізнати любов свого Сотворителя і Спасителя Ісуса Христа.

Душе моя, душе дорога, відкуплена кров'ю Самого Ісуса Христа, пізнай себе, пізнай себе і не забувай, що в одній хвилі можеш утратити те щастя, можеш бути відлучена навіки від оглядання Бога, можеш, душе, бути проклята так, як злі ангели, котрі, як блискавка, за один гріх поспадали з Неба в пропасть пекельну і навіки втратили Царство Небесне і любов Божу.

Не забувай, душе моя, що ти дуже немічна і в кожній хвилі можеш умерти навіки. Не забувай душе, що Ти обтяжена тілом, мусиш терпіти неміч чоловіка, котрий внаслідок первородного гріха заражений проказою гордості, котра убиває душу і тіло навіки. Тому-то й не дивно, що найтруднішою річчю в життю кожного чоловіка є пізнати самого себе, і не дивно, що кожний чоловік немічний і, хоч-не-хоч, мусить терпіти зародки гордості, яка

зродилась через гріх; не дивно, що так часто чоловік упадає в гріх, бо, хоча й не хоче злого, мусить терпіти зло. Бо природа людська більше схильна до злого, як до доброго.

Не дивно, душе моя, душе монаша, душе, особливо посвячена Богу. Не дивно, що ти дотепер така лінива, не дивно, що так байдужо засипляєш сном лінивості. Не дивно, що ти така недбала в сповненню поручених Богом тобі обов'язків. Не дивно, душе моя, бо гордість обняла тебе своїми смертельними обіймами і всіма силами старається заволодіти тобою і засліпити тебе пристрастями тілесними. Тому, душе моя, душе християнська, пізнай себе, будь мужня, пізнай свою неміч, пізнай правду і не дозволяй, щоби тіло заволоділо тобою, не дозволяй, щоби ти коли-небудь стала невірницею свого тіла, догоджуючи йому яким-небудь способом, не дозволяй, душе моя, щоби смерть, що криється у твоєму тілі, стала царицею твого життя. Не забувай, що тіло чоловіка – се найбільший зрадник, що в кожній хвили готовий тебе зрадити і передати в руки ворогам нашого спасення. Не забувай, душе моя дорога, що ти маєш жити на тім світі не для того, щоб угодити тілу, а для того, щоби угодити Богу і заслужити Царство Небесне. Не забувай, що неможливо двом панам служити, то значить Богу і пристрастям тілесним. Не забувай, душе моя, що де нема правди, там нема справедливості, там нема щастя, там нема спокою душі і тіла, бо правдивий спокій можуть досягнути лише маленькі, покірні і лагідні серцем.

Тому, душе моя дорога, стараймося всіма силами здобути собі чесноту покори і щоденно плекати її у своєму серці. Бо чеснота покори – це найцінніший скарб для душі і тіла. Чеснота покори – це найцінніша і найгарніша

окраса кожної душі і тіла. Покора усмиряє гнів Божий, нищить гріх, проганяє спокуси диявола, завдаючи йому нестерпимі рани. Бо покора чоловіка більш страшніша для диявола, як саме пекло з усіма муками. Покора заступає місце покути і відчиняє нам двері до вічного спокою. А тим самим замикає пекло, на котре ми не раз заслужили. І на жаль, душе моя, можемо там дуже легко дістатися, можемо зрадити Ісуса, як Юда, можемо відректися Його, як колись св. Петро.

Тому не забуваймо, що ми є дуже немічні. Не забуваймо: хто себе вивищує, буде понижений, а хто з любові до Бога добровільно себе понижує, буде вивищений і напевно осягне все, чого лише забажає, бо Бог добрий. Не забуваймо, душе моя, що покора – це найпростіша дорога до святості, а де нема покори, там нема святості, там нема життя, там нема спасення. Бо Бог гордим противиться. Не забуваймо, що всі наші старання, всі наші заслуги і добрі діла не мають перед Богом найменшої вартості і значення, якщо їх не випередить чеснота покори. Не забуваймо, що всі чесноти не лише не мають найменшого значення, подібно як нулі не мають вартості і значення, якщо їх не випередить одиниця, а тим більше, що всі наші чесноти, труди і терпіння туземного життя стануть колись перед Богом нашими звинувачувачами і будуть нам причиною Божого прокляття, оскільки ми будемо тривати добровільно в гордості, котра поганить душу і тіло та позбавляє нас вічного щастя, котре від віків Господь Бог для нас приготував.

Не забувай, душе моя, що ворог нашого спасіння, диявол, не спить, він, як лев, ричить, кружляючи довкола нас, як би то нас пожерти, а тим самим позбавити

вічного щастя і небесної слави, котру він задля своєї гордості утратив. Стараймося бути істинно покірними, бо покора – це єдина зброя на диявола. Стережімося облуди і фарисейства, стараймося всіма силами набути покору внутрішню, бо зовнішня покора часто буває підступом диявола.

Загляймо, душе моя, до нашого серця, чи там нема гордості і самолюбства: «Ось то я, монах, не такий грішний, як люди на світі, я тут в монастирі ліпше заховуюся, пощу, мовчання заховую, більше працюю, як другі, ліпше все знаю, все вмію, ліпше читаю, ліпше співаю і т.п.». А чи ж то правда, душе моя, чи ж то не облуда і підступ нашого ворога, коли нам підсуває подібні гадки? Чи ж то, може, не гордість, котра вилазить, як шило з мішка? Гордість, душе моя, гордість, тому і не дивно, що чоловік, засліплений гордістю, дуже часто чуже бачить під лісом, а свого не бачить під носом. Бо не застановляється над своєю неміччю. Тому застановімося, душе моя дорога, коротенько над своєю неміччю, застановімося, хто ми є? Що ми є? І нащо нас Бог сотворив, і нащо ми живемо? А тому що чоловік є дуже немічний, час і порядок денний не дозволяє нам довше застановлятися, тому будемо послугуватись наступним приміром.

Одного разу подорожували разом пан з циганом і, розмовляючи о многих речах, наприкінці пан почав жалуватись на свою слабу пам'ять і каже до цигана: «Коли ти, цигане, такий мудрий, порадь мені, що мені робити, щоби ніколи нічого не забути». А циган, не думаючи довго, відповідає: «Якщо ти справді хочеш, щоби ніколи нічого не забути, подивися добре на те місце, на котрім

сидиш, поглянь на свою кишеню з одного боку і з другого та з певністю ніколи нічого не забудеш».

І ми так само, подібно до того пана, маємо слабу пам'ять, дуже часто забуваємо про останні справи, тобто Смерть, Суд, Небо, Пекло, забуваємо про любов Божу до нас. Забуваємо наші устави. Забуваємо, що правдива дорога до щастя і спокою вічного – це є серце, покірне і лагідне. Серце покірне і лагідне – це найбільше щастя і найвища святість, яка може знайтися на долині смерті. Серце покірне і лагідне народжує спокій і вдоволення.

Набути чесноту покори – значить досягнути і посідати Самого Бога, Котрий є царем спокою і джерелом всього доброго. Набути чесноту покори – значить сполучити своє серце з Найсвятішим Серцем Господа нашого Ісуса Христа, Котрий сказав: «Научіться від мене, бо я лагідний і покірний серцем, а досягнете спокій душам вашим». Ось дорога до Неба, дорога до щастя і життя вічного: 1) заховати у всьому покору і лагідність серця; 2) у всіх наслідувати Ісуса Христа. Як то Сам Ісус Христос висказав: «Аще хочеш совершен бити, продай імініє твоє, роздай нищим, возьми хрест свій і гряди слід мене». Ось наука Самого Бога.

А чи ти, душе моя, часом дещо не зблудила з тої дороги Самого Бога, можливо, займаючись світовими справами і думаючи про інших, забула подумати над собою? І що ж скаже справедливий Суддя в день справедливості, якою мірою відмірить нам? Дуже легко можна відгадати, бо Суд Божий без милосердя для тих, які не знають милосердя. Тому, душе моя, не втручайся ніколи до справ, котрі належать до Бога. Не забувай, що Бог гордим противиться, а смиренным дає благодать. Не забувай, що всі

терпіння цілого світу не достойні і є нічим у порівнянні з тим щастям небесним, котре Бог приготував люблячим Його.

Не забувай, душе моя, що ти живеш для любові Божої і з любові Божої. Не забувай, що без любові Божої все марнота, як це висказав св. Апостол, коли говорить, що на ніщо не придасться віра, на ніщо не придасться нам, хоч би ми чуда творили, воскресаючи мертвих, нічого не варта, хоч би ми бичували себе до крові, молились днями і ночами, постили, а навіть умерли за Ісуса Христа, якби було можливо, а не мали правдивої любові для Бога Ісуса Христа. А нема напевно любові там, де нема правдивої і добровільної покори. Бо любов без покори, а покора без любові існувати не можуть.

Тому, душе моя, не забувай, що ми є дуже немічні. Не забувай, що Бог добрий, а доброти Його нема кінця. Бо звідки ж нам те щастя, як не від Бога, що ми живемо, що Бог за нас пам'ятає і опікується нами? Звідки нам та честь і слава, що можемо терпіти і трудитися для слави Самого Бога? Звідки нам честь і слава, що Бог у Своїй безмежній любові задержав нас до цієї хвили в своїй любові і не відкинув нас навіки від любові? А тим більше дарував нам час на покуту, дарував нам ласку покликання до життя монашого, до життя після свого Божественного Пресвятого Серця, до життя досконалого і святого, щоби ми в той спосіб, оскільки можливо, могли віддячитись і відплатити Його доброти і милосердю. Однак пам'ятаймо, душе моя, що доброта Божа не спасе нас без нас. Пам'ятаймо, що кого Бог любить, того досвідчає. Пам'ятаймо, що терпіння і невігоди туземного життя – це одинока і найпростіша дорога, котра провадить нас слідами Самого Бога

Ісуса Христа від смерті до життя і щастя Небесного, тобто Самого Бога.

Тому і не дивно, що многі святі так полюбили терпіння душевні і тілесні, що без них не хотіли жити. Тому будь спокійна, душе моя, коли Бог у Своім милосердю допускає на Тебе спокуси диявола. Будь спокійна, коли приходить тобі з яких-небудь причин терпіти чи те на душі, чи на тілі. Будь спокійна, душе, коли ти часом спіткнешся і впадеш в гріх, будь спокійна, бо Бог добрий і не хоче смерті грішника. Будь спокійна, бо сильний Господь, щоби Тебе підняти і очистити всяку скверну. Будь спокійна, бо без волі Бога нічого злого не станеться з тобою, хоч би ціле пекло виступило проти тебе. Будь спокійна, душе моя, бо непокоїтись і сумувати в спокусах і нетерпеливитися в терпіннях – це найліпший знак браку покори любові і довір'я до Господа Бога. І чи ж Бог безконечно добрий заслуговує на таку зневагу? Чи ж то не гордість, що криється на дні нашого серця? А як не так, то звідки ж то нераз чоловікові приходять подібні гадки: «Чи то я буду святий? Чи то я витриваю в життю монашій аж до смерті? Що то я буду робити, якби мене з монастиря видалили?» Звідки то чоловікові нераз приходять гадки проти віри і надії на Бога, проти чистоти, проти покори і т.д.? Чи то не гордість, душе моя, коли ти з уподобанням думаєш про себе: «Ось то я в монастирі ліпше живу, ліпше служу Господу Богу, як ті, що живуть на світі». А чи то правда, душе моя? Де ж там правда? Підступ диявола та й годі, бо написано: «кому много дано, много взиметься от него». Тому, душе моя, ті, що живуть на світі після ласки, даної їм від Господа Бога, можуть бути великими святими, і навпаки, після особливих ласк, даних Тобі від Господа Бога,

ти можеш колись почути голос Божий: «Слуго лукавий і лінивий, віддай талант і здай рахунок». І що ж тоді скажеш, душе моя, о собі, що скажеш перед Господом Богом, Котрий не дивиться на лице, а на серце, душе моя лінива? Добре застановися, що ти придбала на вічність, а що в ліності приспала.

Вставай, не дрімай, подивися, душе моя, покайся лінивством, не гордися, не посуджуй нікого, не уважай нікого меншим і нужденнішим від себе, не забувай, що Бог сильний, може, в одній хвилині найбільшого грішника очистити і зробити учасником Своєї слави. А ти, душе моя, за свою гордість можеш бути проклята, можеш бути проклята навіки, бо Бог гордим противиться. Не забувай, душе моя, що у Господа Бога все можливе, можливе, що той чоловік нині прийшов до монастиря і за тих кілька ложок страви, котру йому подали з'їсти, може мати перед Богом більше заслуги, як не один, що живе в монастирі двадцять і тридцять літ, а не так, як того домагається воля Божа. Бо чи ж допоможе бути правдою, що ти собі думаєш, немовби то тобі в монастирі робиться кривда, що в монастирі нема справедливості і любові братньої. А чи то правда? Де ж там! А якщо правда, то загляньмо до нашого серця, чи там все в порядку, чи має там місце братня любов. А може, там на місці братньої любові царить власне самолюбство, а як не так, то чому ж шукаєш вигоди, чому шукаєш спокою і утікаєш від терпіння, чому ж не вистарчає тобі тої потіхи, що Сам Бог Ісус Христос терпів невігоди туземного життя? Ідучи тою самою дорогою, чому забуваєш, що кожний чоловік немічний. Чому забуваєш, що ми живемо не в небі, а на землі з подібними собі немічними людьми, чому посуджуєш других, де ж є любов

і справедливість в нашім серцю, коли в наших серцях замість любові і справедливості росте і розвивається бажання догоджування собі і туга за світовим розкішним життям? Чому Бог допускає на нас таку неміч, чи нема вже для нас помилування? О ні, душе моя, так не буде, бо Бог добрий. Він бачить наші змагання статися святими. Він чує і знає кожне зітхання нашого серця, однак, помимо своєї безконечної любові до нас, зсилає на нас терпіння і упадки, щоби через те показати нам Свою силу, а неміч нашу, і тим самим знищити в нашім серцю зародки первородного гріха, тобто гордості. І через те зробити нас учасниками нагороди Царства Небесного і життя вічного. Також просім Матінку Божу, просім св. Обручника Йосифа, св. Арх. Михаїла і всіх святих, щоби вони вимолили нам у Бога ласку правдивої покори, котра вінчає Царя слави Ісуса Христа і отвирає Небо, а замикає пекло. Візьми на себе зброю, котру вказав нам Ісус Христос, щоби ми могли пізнати правду опертися спокусам і, все поконавши, устояти в добрім аж до смерті. Будьмо лагідні і покірні серцем у всім, здаючи себе в Провидінню Божому, а тоді напевно будем святими і осягнем те, чого для нас бажає Ісус Христос. Напевно, в годині смерті отвориться нам Небо і ми, душе моя, почуєм голос Самого Бога: «Се є Син мій возлюблений, в котрім я собі уподобав».

А тепер щиро покайся до гріхів своїх, признайся, а Бог многотерпеливий буде для всіх милостивий.

Для всіх щастя Він бажає,
Хто Його щиро шукає.
Всім бажає Бог спастися,
Душе моя, навернися.

◆◆
Шукай правди, шукай щиро,
Неси хрест свій терпеливо.
І в терпінню не смутися,
Душе моя, навернися.
Пізнай своїх гріхів злобу,
Полюби Христа дорогу.
Проси Бога за жаль щирий,
Боже, будь нам милостивий.

Унів 25.11.1929 р.

ВІРШІ ТА ОПОВІДАННЯ

схимонаха Даниїла (Тимчини)
з 30-х років ХХ століття

Книга запису народних переказів до історії Унівської Лаври, складена ченцем Даниїлом // Центральний державний історичний архів України в місті Львові. – Ф. 358. – Оп. 1. – Спр. 81. – 63 арк.

Документ №2

Адамові діти

- Адаме, де Ти?
- Я почув Твій голос і злякався.
- Жінка дала мені, і я їв.

І сказав Бог до Еви:

- Що ти вдіяла?

А вона відповіла:

- Змії підіймив мене, і я з'їла.

Тисячі літ минуло, а діти Адамові все ще однаково, подібно як їх прародичі, поступають. Нераз можна почути, як дехто із братів, оскаржуючи своє, в рефектарі говорить: «Я спізнився і не прийшов в свій час на молитву, тому що не чув калатала. Я розбив полумисок, бо другий брат мене, не хотючи, потрутив. Я був братові непослушним, тому що черга робити порядки ще не дійшла до мене». Отже, з твоїх слів, Дорогий Брате, можна би судити, що ти майже зовсім невинний, а натомість є хтось другий, що провинився і дав тобі причину, що ти, оскаржуючи себе, мусиш упокоритися. Бо якщо би ти був чув калатало, то напевно був не спізнився. Але то брат фіртіян недобре калатає, отже, він мав би о покаянню попросити, а що ти його в тім випередив, то лише тому, щоб звернути йому увагу, а через те сповнити обов'язок братньої любови. За збиття полумиска також можна би тебе оправдати і знайти багато причин так, що вина все буде по стороні того, що тебе потрутив. «Я був непослушним»... Але чому в монастирі має бути несправедливість, отже, оскаржуючи себе,

робиш добре: хай всі знають, як то тебе несправедливо твій співбрат переслідує і гнобить.

Однак так не є, Дорогий Брате. А якщо би ти, оскаржуючися, на правду так думав, то обманюєш себе, вистарчить сказати: «Я спізнився на спільну молитву. Я розбив полумисок. Я був непослушний». Всі непотрібні оправдання, бо може бути і таке, що твоє оправдання буде більшою провиною, як сама провина, а ти, навіть не хотючи, можеш дати нагоду до злого думання про твого співбрата, а християнська любов наказує думати і говорити про других якнайліпше. І де ту буде любов християнська, якщо ти коштом другого хочеш себе оправдати? Який хосен з твого оскаржування себе? Які будуть жнива, якщо ти одною рукою сієш гарну пшеничку, а другою – кукуль і все інше хабаззя? Застановися добре та старайся бути мущиною, що все має відвагу сміло і мужно стати проти ворога.

Тимчина Д. *Адамові діти* // Ясна путь. – 1935. – № 3–4. – С. 4–5 / Зберігається у Львівській національній науковій бібліотеці України ім. В. Стефаника.

Документ №3

Я нічо

Червоне сонце, спадаючи до заходу, кинуло сніп золотого проміння на малу лавчинку, що стояла при одній із бічних алей міського парку. Тишу, яка панувала в тому відлюдному місці, перервав стук камінців, що котилися перед молодим чоловіком, який ледве волочив ноги, а вираз його худого лица і витерте убрання свідчили про якесь внутрішнє терпіння. Не розглядався, а глядів кудись прямо перед себе. Якби з при звичаєння, змів полою плаща порох із лавчини і сів, опершись ліктями о коліна, а долонями закрив обличчя. По якимсь часі віддихнув тяжко та, задивившись на малі білі хмарки, що пересувалися по синьому небі, почав тихенько шептати, наче молитву: «Ох, Боже! Коли це все скінчиться? Вже три місяці, як дав я до склепу в комісову продажу свої вироби, і три місяці стоять вони, присипані порохами в склепі. Що мені з того, що я ремісник? Що мені з того, що вмю виробляти своїми руками, як люди кажуть, чудні річі, коли не благословить Бог моєї праці, бо, мабуть, не Його воля, щоб я тепер своїми руками міг заробити собі на кусень хліба і заспокоїти вічно порожний жолудок! Що мені з того, що люди хвалять мою працю, як... Ах, хвалять люди, хвалять. Чи не через ті похвали людські, якими піддмухувано мою гордість, моє самолюбство, тепер мушу волочити своє немічне, змарнене пристрастями, зголодне тіло по тій землиці? Так! Гордість, самолюбство, жажда хвали причіпили мені паперові крила, на яких я, задурманений

диявольською отруєю зарозумілості, підносився високо! І тоді мені здавалося, що я мов орел.

Строга дійсність кинула мене в болото світа! Я став подібним до звіряти, що хлюпається в болоті теперішнього життя, повного брехні, обману і диявольського безправства. Так, диявол при допомозі гордості витягнув мене з монастиря. Через гордість, яка з ангела зробила диявола і позбавила життя перших людей в раї, я покинув монастир, той пречудний серед світового багна корабель, якого кирмою є любов від Вічного Бога. Ах, яке гарне життя в монастирі для того, хто очима своєї душі старається на все глядіти через окуляри покори, хто зуміє віддати себе цілковито Богові, хто щитом молитви зуміє заслонити свою душу від спокусних диявольських стріл, що влазять в пристрасне тіло, наповнюючи його мнимою насолодою, душу торяють, позбавляючи її світла – ласки Божої. Так, так! І я міг бути тепер щасливим. Я міг тепер в монастирському затишші спокійно з цілоденної моєї праці створити молитву і ціле моє життя замінити в одне нерозірване величання Всевишнього, а в нагороду одержати спокій душі, а по смерті – щастя, вічне щастя. Я міг тепер з любови до Бога та із-за Бога до ближнього прислужитися моїй нещасливій Батьківщині. Я міг приміром свого життя у виконванні обов'язків виховати Батьківщині добрих, із хрустальними характерами городян. Я міг... але не можу, бо сам став трутнем свого народу, бо в погоні за стравою я погубив все те, що життєва гордість не була в мені ще знищила, – то є пам'ять на Бога і на прислугу моїй Батьківщині. Я міг причинитися до поширення слави Божої тут, на землі! Так! Я міг... Але тепер не можу нічого! Не можу, бо через брак покори в монастирі гордість розвіяла все, що я придбав був із духових

цінностей, і я лишився без нічого! В душі остала порож-
неча і... царство – пільма гріха».

Задумався. Голова похилилася на груди. Через ціле
тіло пройшла якась дрож. З очей випало дві кропельки
сліз і впали на порох коло ніг, полишаючи на сивім по-
росі дві чорні плями. З очей впало дві сльози, що змили
з очей нещасливої душі більмо гордості, бо з уст сидячо-
го видобувся острій шепіт: «Я є нічо! Я є нічо, яке нічо не
може, нічо не вартує, на нічо не заслуговує, нічо не може
зробити і на нічо придається. Я є нічо... Я є нічо... Боже,
я без Тебе є нічо». Голова ще сильніше оперлася бородою
на груди, а навколо корчами рознісся шелест від подуву
вітру і гейби повторив останнє слово «Нічо-чо-чо-чо».

Тимчина Д. *Я нічо* // Ясна путь. – 1935. – № 3–4. – С. 6–7 /
Зберігається у Львівській національній науковій бібліотеці Ук-
раїни ім. В. Стефаника.

Документ №4

Ясна путь

Пізнавши ясну путь Христа,
Станемо разом дружньо.
Підем на смерть слідом Христа
Відважно, сміло, мужно.

Лютують, дзвенять кайдани,
Та чути голоси розпуки.
Куди не глянь – хрести, могили
І жертв невинні муки.

Однак ми злomu не дамось
Взяти нас у неволю!
О Мати Божа, допоможи,
Царице мук і болю.

Тимчина Д. *Ясна путь* // Ясна путь. – 1935. – № 5 (13). –
С. 5 / Зберігається в Архіві Постуляційного центру монастирів
Студійського Уставу (колекція стародруків).

Документ №5

Невмирущі

Сто літ минуло, як в селі Верхраті, коло Рави-Руської, зівстав знесений Василіянський монастир, а чудотворну ікону Божої Матери перенесено до Крехова. Нема тепер в Верхраті монастиря. Нема монахів – всі вони перенеслися у вічність по нагороду за своє праведне життя. Здавалося б, що їх діяльність в тих сторонах скінчено, а однак так не є.

У моїм родиннім селі (віддаленім 4 милі від Верхрати) вони живуть і довго житимуть у пам'яті людей. Нераз можна почути, як старенький дідусь розказує своїм онукам, як-то колись рік-річно монахи василіяни приїздили з Верхрати до села та винаймали від громади сіножаті.

– Так, так, дітоньки, – розказує, бувало, мій дідусь Йосафат, – тепер вже інші часи настали, все на Божім світі змінюється. Ось і монахи василіяни також дещо змінилися: давніші василіяни носили довге волосся, бороду, вуса і пояс зі шкури, менш-більше подібний до мого. А нині з дива не вийдеш, як то все змінилось.

– А звідки Ви, дідусю, це все знаєте? – питаю.

– О, чекай, мій голубе, не перебивай, а я все розкажу. Я був ще маленьким, як мої батьки повмирали, і я майже від дитинства мусів ділити сирітську долю. В моїй родинній хаті замешкали чужі, і я рад-не-рад мусів розпращатися з родинним селом і йти в світ за очі шукати кращої долі.

З плачем вийшов я за село, а що се був вечір і зробилось темно, я звернув з дороги на сіножать, заліз в копицю

сіна і заснув. Яким було моє здивовання, коли другого дня, прокинувшись зі сну, побачив трьох монахів, що приїхали фірами по сіно. Спочатку я настрашився, та коли поглянув на село і пригадав собі пригоди попереднього дня, я розплакався. Одначе добрі монахи вскорі мене успокоїли, нагодували та, розпитавши про усе, забрали мене до монастиря.

– То Ви, дідуню, були колись монахом? – питаю я невміло.

– О, ні, – відповідає дідусь, – не довелось мені у Господа доступити тої ласки. Монастир у Верхраті зівстав з часом знесений. Монахи перенеслися до інших монастирів, і я був змушений вернути до родинного села.

– То Вас, певно, дідусю, монахи навчили так гарно співати? – відізвався один з моїх ровесників. – А мені мій тато казали, що так гарно, як Ви, ніхто в селі не заспіває.

– Так, мої дорогенькі, все, що добре і гарне, мене ті святі мужі навчили. Вернувши до ріднього села, я через три дні уже дякував, а при тім посіщав школу і мене підвчили грамоти, тому й не диво, що в цілім селі нема ані одного чоловіка, який би не вмів читати і писати, а все то треба завдячити монахам василіянам, що мене, бідного сироту, виховали та навчили, як треба служити Богу.

Після такої розмови з дідусем мені, малому, нераз у сні привиджувались ті монахи-старці, як моляться, працюють і т.п. Я став частіше про них думати, так що з часом я їх полюбив та забажав і собі бути монахом, щоб продовжувати їх ідею.

Минуло знова 25 літ, мої дідусь померли, та згадка про старих монахів василіян лишилася в моїй пам'яті навсе. Я майже певний, що це вони, ті незнані світові св. Угодники Божі, випросили мені у Господа ласку

покликання. По десятиох роках монашого життя я все ще відчуваю їх присутність і чуюсь дуже щасливим, що можу користати з того неуціненного скарбу, який зтягнули на нашу землю ті св. Мужі. Працювати на ріллі, косити сіно, годувати коні, корови, безроги і т.п. обов'язки можуть декому видаватися маловартніми, одначе діла тих Мужів кажуть нам, що так не є. Праця кожного монаха, що б він не робив, ніколи не піде намарне, бо в тих ділах він є правдивим місіонарем.

Тимчина Д. *Невмирущі* // Ясна путь. – 1935. – № 9. – С. 7–8 / Зберігається у Львівській національній науковій бібліотеці України ім. В. Стефаника.

Документ №6

Де ти йдеш, дитино?

Весна. Її велич і красу малюють наші поети прегарними словами. Одначе висказати й описати повноту величі й краси весни немислиме. Весна – це для нас, людей, живий образ побіди життя над смертю. І коли ми як слід йому приглянемося, то доглянемо, що в житті кожного чоловіка, подібно як і в природі, буває: весна, літо, осінь і зима.

Буває нераз, що чоловік, обдарований тягарем життя, упадає. Здавалося, що для нього вже нема ратунку і що він хоч-не-хоч мусить гинути. Та ні! Пригріє оживляюче, весняне сонічко Божої благодати – і він знову духово відмолоджується та повний віри і надії, з молодечим завзяттям прямує у вічність, щоб якнайскорше досягнути свою самотність і найвищу ціль – Господа Бога.

Весна. Не один чоловік захоплений чаром її краси та, любуючись її милим поглядом, забуває про все. Та цей молодець, про якого хочу тут згадати, не з цих. Він знає, що краса цього світа скорше чи пізніше минеться, тому він вже в заранню своєї весни (свого життя) покидає світ і спішить до монастиря.

– А де ж ти йдеш, моя дитино?! – заголосила мати.

Та цього її син сказати не може. Не може, бо не хоче перед часом задавати її материнському серцю ще більшого болю:

– Прощайте, Мамо! Прощайте! А я Вам про себе за якийсь час напишу.

В його уяві зарисувалася дорога на Голгофту. Там він на цій страшній дорозі побачив, як Пречиста Діва Марія стрічає Свого Сина і повним любови і болю поглядом кличе: «Де ти йдеш, Дитино?»

За кілька годин пізніше після тої стрічі Пречиста Діва Марія йде з Сином на Голгофту – ще того самого дня Ісуса Христа зложили до гробу.

Ще того самого дня вечором згаданий молодець переступив брами Унівської Лаври.

Тимчина Д. *Де ти йдеш, дитино?* // Ясна путь. – 1936. – №4 (13). – С. 9–10 / Зберігається в Архіві Постуляційного центру монастирів Студійського Уставу (колекція стародруків).

Документ №7

Наш покровитель

Лицеміре, вийми перше бервено
з твого ока, а тоді побачиш, як
вийняти скалку з ока брата твого (Мт. 7, 5).

По-людськи судячи, міг би дехто з нас сказати: «Той а той брат поступає зле, він не надається до монашого життя...». Однак життєвий досвід многих вказує, що так не є. Чому? Бо не все золото, що блищить. Ми людей бачимо звичайно лиш назовні – то діла наших ближніх, тим часом сама суть перед нами закрита. Отже, і не диво, що ми дуже часто не можемо зрозуміти, чому цей або цей брат поступає так чи інакше. Тому в таких випадках краще не судити, бо не раз можемо дуже а дуже помилитися. То бачимо наглядно з одної події, що скоїлась свого часу серед нашого життя:

- Брате, що Вам сталося, що Ви нині вийшли з хору?
- Це мене вивів Наш Покровитель св. Йосафат.
- Як це маю розуміти? Ви собі з мене жартуєте?

– Ні, не жартую, говорю правду. Зрештою, судіть самі, чи не є це діло св. Покровителя. Нині, в часі утрени, я ніяк не міг молитись. Мене безнастанно переслідував якийсь внутрішній голос, щоб я вийшов з церкви. Довго я з ним боровся як із покусою, врешті немов піддаюся, сходжу з хорів, вступаю до каплички св. Йосафата, падаю на коліна перед Його престолом і в сльозах молю: «Святий священномученику, Покровителю нашої родини, глянь на мою енергію в боротьбі з тою напастливою спокусою. Вимоли в Бога для мене ласки, щоб її не піддатись, лиш

побідити». У відповідь на молитву почув я голос: «Так, так, ти молишся, але вийди і подивись, що діється в твоїй хатині». У тій хвилині видалось мені, немов цілий пристіл святого зайшовся в огні. Я скоро вибіг з церкви, прибігаю до хатини і бачу вже не образ, а дійсність. Дрова, що лежали на плиті, горіли великим вогнем, а полумінь вже добиралася до стелі. Ще хвиля, дві – і всі наші забудовання могли б спалахотіти і замінитись у купу румовища. Та я в одну мить вляв на вогонь ведро води, і небезпека минула.

Від тої події минуло вже кілька літ. Згаданий брат виїхав з Унева до одного з наших монастирів і, напевно, не буде на мене гніватись, що я про нього згадав, тим більше, що це є наглядний доказ батьківської опіки над нами св. священномученика, а рівно ж доказом Божої любови і вказівкою, як ми повинні бути оглядними в осуді своїх ближніх.

Тимчина Д. *Наш Покровитель // Ясна путь.* – 1936. – №10–11. – С. 9–10 / Зберігається у Львівській національній науковій бібліотеці України ім. В. Стефаника.

Документ №8

Царице Мая

І
О Матінко Божа, Небесна Царице,
О Пренепорочна, Пречиста Дівиче!
Ти перша побіди пісню заспівала,
Бо гріховній злоби Ти не підлягала.

Ти задля заслуги Бога, Твого Сина,
Дорогу до неба всім людям зробила –
Земля через Тебе до життя воскресла
Та живії плоди Богові принесла.

Сам Господь поглянув на Адама діти,
Щоби їх в одежу ласки приодіти.
О Матінко Божа, ми Тебе благаєм –
Всю нашу надію в Тобі покладаєм.

Дай нам ласку мужно у вірі стояти
І все у всім Бога в Тройці величати.
Подай нам всім руку, за всіх нас молися,
Щоб на морю світа всі люде спаслися,

Щоб всі люде правду понад все любили
І Богу одному всім серцем служили.

II

О Мати Божа, Мати Любови,
Пірви всі наші гріха окуви,
Не дай в пустині світа блукати
І добровільно в гріху упадати.

Дай нам всім ласку побожно жити
І цілим серцем Бога любити,
Бога любити, Бога пізнати,
І всьо для Бога радо віддати.

О Мати Божа, Мати Любови,
Не забудь своїх дітей ніколи,
Дай нам всім ласку гріх свій пізнати
І Божу волю у всім сповняти.

ПРОПОВІДІ

ієромонаха Даниїла (Тимчини)
з 50-х років ХХ століття

Тимчина Д. *Царице Мая* // Ясна путь. – 1936. – №5 (14). –
С. 8–9 / Зберігається в Архіві Постуляційного центру монасти-
рів Студійського Уставу (колекція стародруків).

Документ №9

**«Ядять нищії і наситяться,
і восхвалят Господа взискающії Єго.
Жива будут сердца їх вовік віка»**

Перша неділя Великого посту 1958 р.

Мої дорогі, всі ми є убогі, всі ми є немічні, всі ми безнастанно раз у раз потребуємо помочи, себто ласки Божої і поживи для нашої душі і тіла. І Господь Бог, Котрий колись у своїй доброті кормив небесною манною ізраїльський нарід в пустині сорок літ, той і нині не забуває також і про нас.

Через свого Єдинородного Сина Ісуса Христа Він дається нам пізнати і кормить нас, тільки вже не манною, як в Старім Завіті, а Найсвятішим Тілом і Кровію Господа Нашого Ісуса Христа.

У Старім Завіті Господь Бог провадив вибраний нарід до Землі обіцяної через пророка Мойсея. Нині Він нас подібно провадить в нашій туземній мандрівці через пустині цього світа до нашої Небесної батьківщини через Нашого Господа Ісуса Христа і Єго св. обручниці Католицької Церкви, Яка одна зберігає і подає нам непомильно Божі правди, себто Божу науку, яку для нас проголосив Наш Божественний Спаситель Ісуса Христос. І здавалося б, що людство з вдячністю прийме і як слід оцінить ті незмірими і невисказані прояви Божої любови до нас. Та дарма. Так не є.

«І восхвалят Господа взискающії Єго». Прославляють Господа Бога тільки ті, що Єго шукають, що стараються Єго пізнати і з радістю радо сповняти Єго святу волю через заховання Божих і церковних заповідей. А як ми дотепер сповняли Божу волю? Чи старалися ми пізнати ціль нашого життя, тобто зберігати в нашому серцю віру в правдивого Бога – Того, що з любови до нас сотворив небо, і землю, і все, що видимо і невидимо, і всім управляє. Чи є в нашому серцю бодай іскорка тої живої віри, що Господь Бог – справедливий Суддя, перед Котрим скорше чи пізнійше з хвилиною нашої смерти доведеться стати за злі діла в нагороду вічну щасливість в Небі, а за злі діла – вічну кару і муки в пеклі.

Чи пам'ятаємо ми про наші послідні справи, себто Смерть, Суд Божий, Небо і Пекло? Чи здаємо ми собі справу з того, що задля нас і задля спасення наших душ Друга Особа Божа Син Божий стався чоловіком і умер на хресті? Чи знаємо ми, і взагалі, чи знають люди нинішнього світа, бодай основних шість правд християнської віри, які кожний християнин повинен знати і вірити, якщо хоче бути спасеним? У Старім Завіті вибраний нарід, ідучи через пустиню, нераз бунтував і виступав проти Мойсея. Чи і ми зараз подібно не поступаємо? Коли відвертаємося від Бога і не признаємо науки Ісуса Христа, яку Він передав своїй св. Обручниці Католицькій Церкві, яка є одна свята, соборна і апостольська? І так зло з кожним днем все більше і більше росте. Віра в правдивого Бога в людських серцях завмирає, а людство стрімголов летить в пропасть гріха, стягаючи на себе гнів і Божу кару.

Мої дорогі, може бути, що дехто з вас чув від старих людей такий вислів «чоловік не має серця». І як це розуміти? Чи може чоловік жити, не маючи серця? Здавалося б, що це неможливо. А в дійсності цей вислів старих людей вповні правдивий, бо серце людини, в якому нема любови Бога, любови рідних і ближніх, духово мертве. А на ствердження тої правди маємо ще другий висказ тих, які жили перед нами. Звичайно, щоби оприділити когось, яким він є, старі люди говорили: «Той чоловік камінного серця». Цебто той чоловік твердий, як камінь, самолюб, жорсткий і взагалі для других не має любови і милосердя.

Здавалося б, що для такої людини вже нема ратунку. Однак і тут вповні у своїй доброті і милосердію стає перед нами розп'ятий Спаситель Наш і Господь Ісус Христос і ніжним голосом з любовію до всіх нас промовляє: «Сину мій, доню моя, куди ти йдеш, застановися. Глянь на мене, глянь на мої рани. Я люблю тебе. Я умер за тебе. А ти мене переслідуєш, а ти мене покидаєш, і подібно, як колись св. апостол Петро, словом і ділом з клятвою говориш перед світом: «Я не знаю того чоловіка», я не знаю Ісуса. Маловіре, чому ти засумнівся, чому ти захитався у вірі і припускаєш сумніви до свого серця? За одним моїм поглядом св. апостол Петро на вернувся до мене і, жалуючи, осудив своє негідне поступування, плакав гірко і доступив прощення. А ти, християнська душе, приятель мій, сину мій, доню моя, утікаєш від мене».

«Господи, ратує нас, бо гинемо!» – кликали до Ісуса серед бурі на морю Христові апостоли. Подібно і ми нині звертаємося у всім до Ісуса. Ісус – це наша надія і одинокий ратунок, і тому з довірою малої дитини раз у раз всім серцем і душею зиваймо: «Господи, ратує нас!» І так

в покаянню через щирий жаль за всі свої провини стараймося в Святій Сповіді поєднатися з Господом Богом і осудити зло та відвернутися від злого, а всім серцем і душею звернутися до доброго. Себто до Господа Бога, Який не хоче смерти грішника, бо Він є відвічна Любов, Доброта і Милосердя. І живі будуть серця ваші вівіки вічні. Амінь!

Тимчина Д. *«Ядят нищі і наситяться, і восхвалять Господа взиискаючі Єго. Жива будут серця їх вівік віка».* Перша неділя Великого посту 1958 р. / Зберігається в Архіві Святоуспенської Унівської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 14–18.

Документ №10

«О, як то добре і гарно, коли браття живуть разом»

20 березня 1958 р.

Мої дорогі, ніхто з нас, ні одна людина не може сама собі вистачити. Від першої хвили життя аж до смерти всі ми є залежні від других і без помочи наших рідних, без помочи других людей наше існування буття тут, на землі, майже неможливе. І тому, мої дорогі, скільки ми потребуємо помочи від других, о стільки ми є також зобов'язані все і всюди в потребі допомогати і подавати поміч нашим ближнім, бо тільки в той спосіб ми зможемо сповнити Божу волю і заслужити собі на вічну нагороду в Небі.

«О, як то добре і гарно, коли браття живуть разом». Жиючи разом, вони мають можливість і нагоду раз у раз собі взаємно служити і помагати, постійно прославляючи своїми ділами Господа Бога, Який у своїй доброті все, що ми робимо для других, приймає для себе, і тому-то старі люди, які жили перед нами, звичайно навчаючи свої діточок, говорили: «Не роби другому, що тобі не мило, бо хто під ким яму копає, то сам до неї впадає».

Робимо другим людям зло, стягаємо на себе гнів Божий і кару і визнаємо в другій правді християнської віри, коли говоримо: «Бог є справедливий судія, Котрий надгороджує за добре, а карає за зло».

О, як то добре і гарно, коли браття живуть разом і коли в родині царить християнська любов – єдність і згода. Каже народна приповідка: «Згода будує, а незгода руйнує». І дійсно, де нема в родині згоди, там не може

бути і говоріння про єдність і любов, там все буде ненависть, сварка, непорозуміння, проклони, ворогування, нарікання і гріх, а протівно, де є згода, там все і у всім буде проявлятися в наших ділах услужність другим, терпеливість, лагідність, а особливо, як не будуть жити разом душі, посвячені Господу Богу через монаші обіти, там у всім вповні буде проявлятися доброта Божа, в якій многі побачать, пізнають і відчують у своїх серцях присутність Самого Бога і Господа Нашого Ісуса Христа, Який ствердив цю правду своїми Божественними устами, кажучи: «Де двох або трьох збереться в ім'я моє, там я посеред них». Отже, «горі імем серця».

Піднесім, звернім наші серця до Бога. З нами Бог. Він нас раз у раз кличе і взиває: «Сину мій, доню моя, возьми мій хрест і ходи слідом за мною, себто старайтесь мене наслідувати. Я зійшов з неба на землю, щоби всім послужити, і нині між вами я дійсно як слуга».

О, як то добре і гарно, як браття живуть разом і з любови до Ісуса стараються взаємно собі служити, однак служити другим – це нелегка справа, бо каже Святе Письмо: «Дух бодрий, а тіло немічне». Вступаючи до монастиря, а відтак, складаючи монаші обіти, ми торжественно заявили перед Богом і перед людьми, що будемо вірно наслідувати Нашого Спасителя Ісуса Христа і йти з Ним хоч би і на Голгофту, хоч би і на смерть. На жаль, на практиці в наших ділах показується, що в нас нема сильної волі йти за Ісусом і наслідувати Єго в терпінню.

Якось раз я був заїхав до родинного села і звичайно за 20 літ моєї неприсутности багато в селі змінилося. Молоді повиростали, а зі старших деякі повмирили, а інші таки добре постаріли. Розмовляючи з рідними, я дізнався, що колишній мій добре знакомий старий Максим

тяжко хорий і вже більше як два роки не може з постелі піднятися. Отже, відвідуючи рідних, зайшов я також відвідати і мого тяжко хорого знакового. Заходжу до хати, в хаті якраз, крім хорого, не було нікого, так що зразу до него говорю:

– Дядьку Максиме, я прийшов вас відвідати. Ви, мабуть, вже і забули за мене.

– Забув, дитино, і не забув. Мені вже говорили, що ти приїхав, і дякую щиренько, що зайшов до мене, а то я лежу, як той Лазар на гноїщі.

– А де ваші сини: Іван, Михайло, Дмитро, Петро? Де ваша донечка Парася?

– Донечка Парася, – відповідає старий, – віддалася на сусіднє село замож. Сини, як звичайно на селі, пішли до роботи, онуки в школу, а я тільки сам вдома і невістка.

– А де ж невістка? – питаю.

– Та пішла, мабуть, десь на огород. Хай Бог благословить, дуже добра дитина, терпить, біднятко, а все одно не нарікає і доглядає мене, немовби рідна дитина, а то я вже сам і не обернуся в постелі, і на двір не вийду, все треба коло мене, як коло дитини, ходити.

І так нам у розмові минуло більше як година часу, і з уст старика не вийшло ані одно слово нарікання. Надійшла також і невістка, і попрощалися зі старим вже на подвір'ю. Говорю невістці:

– Вам, мабуть, Настю, коло тата дуже тяжко ходити?

– Та трохи тяжко, – і, кажучи ці слова, заплакала. – Шестеро діточок я виховала, а все було мені легше коло них ходити, як коло тата, та що робити, вони, мабуть, ще більше терплять, як я.

Так, мої дорогі, якщо ми терпимо, якщо нам доведеться терпіти, не забуваймо, що і другі люда терплять

не менше, як ми терпимо. Не забуваймо, що де б ми не пішли, де б ми не були, то всюди у спільному щоденному життю ми стрінемося з терпінням. Передання згадує, що в часі переслідування перших християн в Римі св. апостол Петро, мабуть, на просьбу других християн, щоби уникнути смерті і терпіння, вибрався з Риму; і коли він був вже за містом, бачить, що єму настрічу іде з тяжким хрестом на плечах Ісус Христос, і коли вони там разом стрінулися, св. Петро упав перед Ісусом Христом на дорозі і закликав: «Куди ідеш, Господи?» – А Спаситель у відповідь сказав: «Іду до Риму, щоби там ще раз терпіти і умерти». Почувши ці слова Спасителя, св. апостол Петро сейчас вернув до Риму і там, як ми знаємо, умер за Христа мученичою смертю, повішений на хресті стрімголов до землі.

О, як то добре і гарно жити браттям разом, бо через спільне життя ми раз у раз маємо нагоду терпіти. О, скільки то болю і колючок ми завдаємо одні другим тільки впротязі одного дня. Може бути, що ми вже на сотні і тисячі разів в нашому життю своїми колючками, своїм невідповідним поведінням зранили серця своїх рідних і близьких, з якими нам доводиться жити разом. Може бути, що ми і зараз терпимо, і нам не троха, а таки добре тяжко, і кличемо: «Боже мій, Боже мій, чому Ти мене оставив? Чому-то я такий нещасливий, і коли то вже раз ті мої терпіння скінчатся? Господи, відійми від мене цю ношу, освободи мене від цього терпіння і муки».

І нині многим доводиться терпіти, а світ і злі люди висмівають, подібно як жиди висмівали розп'ятого Ісуса, коли говорили: «Зійди з хреста а повіримо тобі, що ти Син Божий». Міг Христос зійти з хреста, а однак цього не зробив, щоб тим самим дати нам примір і ділом нам показати, як велику вартість перед Богом мають наші щоденні

терпіння і як високо ми повинні їх у нашому щоденному життю цінити.

Недаром-то в нашій старій українській приповідці говориться: «Хто терпен, той спасен». Зійти з дороги терпіння – значить то само, що відступити і погордити, цеб-то відкинути Божу науку, яку нам проголосив у своєму життю Наш Божественний Спаситель Ісус Христос. «Претерпівий до конца, той спасен будет». Амінь!

Тимчина Д. *«О, як то добре і гарно, коли браття живуть разом»*. 20 березня 1958 р. / Зберігається в Архіві Святоуспенської Унівської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 19–23.

Документ №11

«Много званних, а мало ізбраних»

Мої дорогі, Господь Бог, випровадивши ізраїльський нарід з єгипетської неволі, сам через Мойсея провадив Єго до Землі обіцяної, і коли той нарід дійшов вже майже до цієї границі, Мойсей вислав 12 мужчин, щоби вони оглянули ту землю, яку з волі Божої мав перебрати в посідання вибраний нарід. Но там той нарід, будучи вже майже на порозі Обіцяної землі, спроневірився перед Богом і за кару довелося ему 40 літ блукати в пустині. А сталося це так. Коли звідуні, оглянувши Обіцяну землю, повернули в ізраїльський табір і стали оповідати, які-то вони бачили багатства в тій землі. Нарід їх з захопленням слухав, і вони дальше говорили: це справді земля, медом і молоком текуча, а жителі тої землі – це правдиві великани і силачі, в порівнянню до них ми такі маленькі, немов саранча. Міста їх великі і довкруги обведені сильними мурами, а до того зброя у них якась новітня, якої ми і нігде дотепера і не бачили, так що нам рівнятися з ними не під силу. Почувши це нарід, підняв великий крик, та Ісус Навин і Калев старалися їх успокоїти, вказуючи на всемогутність Господа Бога, Який випровадив їх з єгипетської неволі. Однак вони, не слухаючи їх, почали ще більше кричати і нарікати на свого провідника Мойсея, а тим самим і на самого Бога. Так що многи були готові вертати до Єгипту і там жити в неволі через брак довір'я на силу і всемогучість Божу через те, що вони, ще і не виступаючи до борби, вже злякались противника і готові були відступати. За те, що вони більше надіялися на себе, як на Бога, стягнули на себе справедливий гнів і кару Божу,

і всі вони, за винятком двох мужчин, впротягу 40-літної мандрівки по пустині загинули, щойно їхні сини і внуки при Божій помочі дійшли до ціли і осягнули Богом призначену їм землю.

Понад пів мільона ізраїльтян перейшло через Червоне море, а до ціли дійшло тільки двоє. Мойсей, той великий святий, який не раз і не два розмовляв з самим Господом Богом, а однак він також не увійшов до Обіцяної землі, тому що хвилево допустив до свого серця сумнів в доброту і милосердя Боже для так грішного і невдячного народу. Ми знаємо, що Мойсей з волі Божої своєю палицею творив великі чуда: коли ізраїльському народові забракло в пустині води, Мойсей ударив на приказ Божий палицею в скалу – і сейчас потекла вода, так що весь нарід і скот пили досита. Та коли другим разом забракло води після того, як нарід виступив проти Бога, попадаючи в гріхи, Мойсей подумав, чи схоче Господь Бог дати воду зі скали так, як передше для так невдячного народу. Отже, і тим самим провинився перед Богом.

Мої дорогі, можна би сказати, що і ми також подорожуємо по тій землі, немовби по пустині, до нашої небесної Богом нам призначеної вічної щасливості, і кожному з нас подібно грозить то велике нещастя попасти в гріх сумніву і брак довіря на Єго любов, доброту і милосердя до людського роду. І зараз нині ми бачимо також, що многі атеїсти і невірні живуть у великих достатках, все майже у їх руках: вони мають велику силу і укріплені у злім, видаються нам непереможними великанами. І виступити з ними до боротьби, виступити проти зла і несправедливості нам страшно, і взагалі до боротьби, хоч би і найменшої, в нас нема відваги, в нас нема охоти. І так з дня на день, шукаючи у злім вигоди і відпочинку, клонимося до

упадку, згідні на все, цебто добровільно стаємося невірниками гріха і слугами самого сатани.

І куди нам іти: з Богом чи проти Бога? Господь приобіцяв нам в нагороду вічну – щастя в Небі. От так Господь Бог нас любить. Господь Бог – наш Отець. Він сам хоче і має силу запровадити всіх нас до нашої батьківщини в Небі, а ми раз у раз, подібно як той ізраїльський нарід, відкидаємо Божу поміч і в своїх ділах звертаємося проти Бога. Може бути, що і нині многих, подібно як Мойсей, переслідують гадка, чи може, чи схоче нам Господь Бог простити наші провини і повернути нам свою ласку, яку ми, може, вже не раз довгими роками відкидали.

Тож, душе християнська, не поступай у розпуку, як юдеї, а з вірою на милосердя і доброту Божу слідами блудного сина звернися з проханням о ратунок і поміч до розп'ятого нашого Господа Спасителя Ісуса Христа. Се Агнець Божий, який взяв на себе гріхи цілого світа, а тим самим також і наші гріхи. Він і в цій хвилі, як добрий Пастир до своїх овечок, звертається і кличе нас до себе: «Прийдіть до мене всі. Прийдіть до мене, тобто покайтеся: відверніться від злого а всім серцем зверніться до доброго, а я вас запевняю, що нікого з вас не відкину від себе проч, і ви знову будете моїми милими діточками, а я буду вашим Отцем во вічні віки». Амінь.

Тимчина Д. *«Много званних, а мало ізбраних»* / Зберігається в Архіві Святоуспенської Унівської Лаври. – Ф. 15. – Спр. 15. – Т. 1. – Арк. 24–27.

д-р Леон Хамайдес

*Почесний директор відділу педіатричної кардіології
Дитячого медичного центру штату Коннектикут,
практикуючий професор
Школи медицини Університету Коннектикуту*

СВІДЧЕННЯ

про ієромонаха Даниїла (Тимчину)

Два епізоди:

спогади про життя серед монахів Студійського Уставу у роки Голокосту

Упродовж двох років (1942–1944) отець Даниїл Тимчина і я зберігали глибоку та страшну таємницю. Ми ніколи про неї не говорили, і жоден з нас ніколи не ділився з іншим тим, про що ми обидва знали. Впродовж тих двох років ми часто їли разом, молилися разом; я слухав, як він проповідує, наше життя залежало від розважливості нас обидвох. Випадкова обмовка могла обернутися для нас смертю і, ймовірно, для багатьох інших. І все-таки я ніколи добре його не знав, точніше, нічого про нього не знав. Мені, переляканому і враженому восьмирічному хлопчині, який зі всіх сил намагався влитися в нову спільноту, він здавався загадковим і суворим мужчиною, ще суворішим його робила чорна борода та чорна сутана. Як же ж між нами виникли такі неймовірні стосунки?

Я народився в Катовіце, в Польщі, жив там із матір'ю Гертрудою, батьком Кальманом Хамайдесом, який був рабином у місті, і моїм старшим братом Гербертом.

Тривожного 1939 року ми втекли якраз перед приходом німецької армії і рушили до Львова та Щирця – батьківщини мого батька, де досі проживала його родина. Наше становище погіршилося, коли Німеччина оголосила війну Радянському Союзу. Я дуже добре пам'ятаю перший погром, здійснений проти нас українськими сусідами наприкінці червня – на початку липня 1941 року. Від німецької влади лунало все більше вимог з обмеженнями щодо єврейської громади, включаючи маніфест від 8 липня, згідно з яким усіх євреїв зобов'язали носити ідентифікаційну білу пов'язку з блакитною зіркою Давида. Масштабні, систематичні і добре сплановані антиєврейські акції розпочалися 10 серпня 1942 року та тривали до 29 серпня, що призвели до понад 50 тисяч смертей.

Під час цієї кампанії вбивств Юденрат сформував делегацію у складі мого батька та рабина Давида Кахане, щоб звернутися до Митрополита Андрея Шептицького та попросити допомоги у переховуванні декількох сотень сувоїв Тори, які громада збрала з різних синагог. Митрополит Андрей Шептицький був другом євреїв під час свого тривалого правління. Він вивчив іврит і звертався до євреїв нашою мовою. Зустріч із Митрополитом відбулася 14 серпня 1942 року. Під час зустрічі Митрополит Андрей запитав про добробут рабинів та їх сімей і запропонував свою допомогу. Мій батько запитав про можливість сховати двох своїх синів. Митрополит вагався: вони вже переховували дівчат, але боялися ховати хлопців, оскільки через обрізання їх можна легко ідентифікувати як євреїв. Порадившись із братом, ігуменом Климентієм, Митрополит Андрей Шептицький погодився сховати мого брата і мене. Також домовилися сховати рабина Давида Кагане, його дружину та дочку.

Після цих подій, імовірно, у вересні, мій батько здійснив дві небезпечні подорожі. Він завіз мого брата та мене окремо до Святоюрського собору у Львові. Мене сховали у вантажівці серед єврейських робітників, які їхали на роботу. Пам'ятаю, як мене відвели на зустріч із Митрополитом Андреем Шептицьким. Він був в інвалідному візку. Митрополит погладив мене по голові і сказав щось, чого я або не розумів, або не пам'ятаю. Батько попрощався, і я раптом зрозумів, що мене там залишать, і почав плакати. Тоді батько витер мої сльози і залишив мені свою хустинку, яку я завжди носив із собою, та й досі її зберігаю. Тоді мені було сім років, і я опинився в чужому для мене світі. Всі, хто любив мене, і все, що мені було знайоме, опинилися в іншому світі. Мені дали нове ім'я – Левко Хамінський. Я повторював його знову і знову, щоб його природно вимовляти. Мене навчали хреститися і говорити молитви, які, як очікували, знатиме семирічний хлопчина: *Отче Наш* та *Богородице Діво*. Я почав також вчити українську мову. Мене попередили: ніколи не говорити про минуле і ніколи не приймати ванну чи ходити в туалет у присутності інших.

Спершу мене відвезли в дитячий будинок у Брюховичах. Жити тут було дуже важко і для мене, і для персоналу. Їжі було мало, дітей було багато. І всі боялися, що мої елементарні мовні та релігійні навички можуть розкрити мою справжню особистість, тим самим загрожуючи всім. Мені це спало на гадку, коли я захворів і лежав із високою температурою, а персонал не викликав лікаря, боявся, бо виявиться, що я обрізаний. Цей та, можливо, інші чинники, про які я не знаю, призвели до того, що отець Марко Стек перевіз мене до Унева напередодні Різдва 1942 року.

Під час цієї поїздки відбулися два цікаві епізоди, один з яких я добре пам'ятаю, а про інший розповів мені отець Марко та Курт Левін багато років опісля. Наша поїздка розпочалася трамваем до львівського вокзалу. Дорогою офіцер гестапо сів поруч, заговорив до мене німецькою мовою і щипнув за щоку. Отець Марко затамував подих, адже німецька була моєю рідною мовою, і якби я відповів йому або показав, що розумію його, гестапівець дуже підозріло поставився би до моєї особи. Отець Марко полегшено зітхнув, коли я посміхнувся, але вдав, що нічого не розумію. Потім ми поїхали потягом до Перемишлян і звідти йшли пішки до Унева. По дорозі я втомився, сів і сказав отцеві Маркові, що я не піду далі. Кілька хвилин посперечавшись зі мною, отець Марко розізлився, відламав прутик від найближчого дерева і швидко переконав мене йти далі. З двох епізодів я запам'ятав, як мене били прутиком. Коли ми приїхали до Унева, мене передали під відповідальність отця Даниїла, який очолював дитячий будинок. Там я пробув приблизно до вересня чи жовтня 1944 р., а потім повернувся до Львова.

Про ці два епізоди я згадую по дорозі до Унева з декількох причин. Перш за все, щоб показати, на які надзвичайні ризики йшли монахи Студійського Уставу під керівництвом Митрополита Андрея Шептицького, щоб нас врятувати. А також щоб підкреслити, наскільки пов'язаними стали наші життєві долі. Моє життя повністю залежало від дій отця Марка та інших монахів-студитів. У свою чергу, їхнє життя залежало від довіри до часто імпульсивних та непередбачуваних вчинків семирічної дитини. Одна неправильна дія з мого боку могла б усіх нас погубити: мене, бо я єврей, їх – за те, що сховали мене.

Як би важко не було, я вдячний, що мав шанс перебувати в одному місці, в Уневі. Упродовж тих же двох років мого брата (якого також ховали студити) переховували у 12 різних місцях: він жив, як правило, в родинах сільських священників, допоки хтось не підозрював, що він може бути євреєм. Уявіть собі, скільки людей, ймовірно, знали про нас! І всі вони були готові ризикувати своїм життям через релігійне переконання, що всі ми створені за образом Божим. Дивовижно, але, незважаючи на кількість людей, які знали про нас, жодну переховану особу не здали владі. Наскільки благородними були студити, і як сумно, що їх приклад настільки унікальний.

Хтось, можливо, отець Даниїл, подумав, що вартує сфотографувати всіх дітей з отцем перед церквою, ймовірно, у 1944 р. На цій світлині є троє єврейських дітей. Світлина висить у мене вдома в їдальні як постійне нагадування, що вся наша родина – я, мої діти та онуки – завдячуємо життям цим праведним і справді релігійним людям, особливо отцеві Даниїлу.

Лист Леона Хамайдеса до Юрія Скіри від 16 червня 2019 р. / Перекл. з англ. Т. Українець. – 4 арк. (документ зберігається в особистому архіві Ю. Скіри)

Словник термінів⁸⁵

Архімандрит – голова чоловічого чину або монастиря. Глава Церкви може надати цей титул целібсові, який не є монахом, за особливі заслуги.

Блаженні і праведні – це чоловіки і жінки, що досконало виконували свої християнські, сімейні, професійні й суспільні обов'язки, зберігаючи Божі й церковні заповіді, особливо ж євангельську заповідь любові до ближнього.

Божественна літургія – євхаристійне богослужіння Східних Церков. Найбільш відомі східні Божественні літургії – св. Івана Золотоустого та св. Василя Великого.

Великосхимник – найвищий ступінь церковного посвячення Богові. Здійснюється за Чином великого ангельського образу. Монах при цьому чині не складає нових обітів від тих, які він зложив у Чині малого ангельського образу. Церква вимагає тільки урочистого відновлення попередніх обітів. З монашого одягу великосхимник одержує кукіль з вишитим червоним хрестом на ньому і аналав.

⁸⁵ Для пояснення релігійних назв, термінів, окремих слів було використано матеріали з таких видань: *Підручний глосарій церковної термінології* / Укл. Р. Гайда. – Львів, 2013. – 56 с.; *Типікон* / Упоряд.: А. Шептицький, К. Шептицький. – Львів: Свічадо, 1996. – 255 с.; *Наші звичаї. Звичаї монахів Студійського Уставу, складені в Унівській Святоуспенській Лаврі*. – Львів: Свічадо, 1992. – 124 с.; Шевченко В. *Словник-довідник з релігієзнавства*. – Київ: Наукова думка, 2004. – 560 с.; Рагнер К., Форгрімлер Г. *Короткий теологічний словник*. – Львів, 1996. – 663 с.; о. М. Гаврилів. *Святість – що це таке?* // Місіонар. – 2019. – Вип. 7 (313). – С. 8–11.

Відпуст – це прощення перед Богом дочасної кари за гріхи, провина яких уже стерта. Відпусту досягає відповідно наставлений християнин за певних умов через посередництво Церкви, яка, як служителька Відкуплення, розділяє і дає його своєю владою зі скарбниці заслуг Христа і святих. Відпуст є частковий і повний залежно від того, чи він звільняє від дочасної кари за гріхи частково або цілком.

Диякон – особа, яка отримала перший ступінь священства. Дияконат передує висвяченню на священника. В деяких випадках особа може залишатись постійним дияконом.

Євхаристія – одне зі Святих Таїнств християнського втаємничення. Вона є змістом і підсумком віри християнина. Це найголовніша Свята Тайна, оскільки під час Літургії хліб і вино містично перемінюються на Тіло і Кров Ісуса Христа. Приймаючи Святе Причастя, віруючий приймає самого Бога. Це стає джерелом святості для нього і духовно скріплює та допомагає жити у дусі Христової віри.

Єродиякон – диякон-монах.

Єромонах – священник-монах.

Ісповідник віри – лик святих, що відзначилися відкритим сповіданням своєї віри під час гонінь. На відміну від мучеників, ісповідниками вважають тих вірних, які, страждаючи за віру, не загинули.

Лавра – назва визначної монашої оселі, яка своєю історичною назвою, кількістю монахів і своїм впливом є великим осередком релігійної духовної культури.

Монастир – приміщення, призначене для проживання і молитовного життя чоловіків або жінок, які склали монаші обіти вбогості, чистоти і послуху.

Монах – чоловік, який склав монаші обіти чистоти, вбогості і послуху в тій чи іншій монашій спільноті.

Монаший устав – правила, за якими живуть монахи і монахині.

Мученики – це люди різних станів і віку, які часто йшли добровільно на муки засвічити свою належність до Ісуса Христа.

Новіціят – у Католицькій Церкві період підготовки і випробування для охочих прийняти монаший чин. Переважно період випробування триває один рік.

Омофор – частина риз єпископа у вигляді широкого паса з хрестами, завішеного на раменах довкола шії, з довгими звисаючими кінцями спереду і ззаду. Його вдягає владика поверх фелона (або сакоса) для звершення Божественної літургії, а також поверх мантиї під час офіційних візитів до храму.

Праведник народів світу – почесне звання, яке надає Комісія під юрисдикцією Верховного Суду держави Ізраїль особам, котрі під час Голокосту, ризикуючи власним життям, рятували євреїв.

Преподобномученики – богоугодні справжні подвижники, тільки монахи і монахині, що постраждали та зазнали смерті за віру в Ісуса Христа.

Престол – місце осідку єпископа, митрополита або патріарха. Престол має кілька значень: сидіння / трон; територія владики; стіл для звершення Божественної літургії; святилище.

Проповідь – тлумачення священником Слова Божого та значення його в житті віруючого, яке зазвичай відбувається на богослужіннях.

Рукоположення – уділення різних ступенів Тайни священства через покладання рук. У диякони і пресвітери

рукоположення здійснює єпископ, а в єпископи – троє єпископів.

Священник – другий ступінь священства. Священники звершують Святі Таїнства, душпастирюють на парафіях. На великих парафіях зазвичай буває кілька священників, один з яких є парохом, а інші – сотрудниками.

Священномученики – це єпископи і пресвітери, які зазнали насильницької смерті за Ісуса Христа, чи за християнську віру, чи за якусь іншу чесноту.

Серафими – ангели, які належать до найвищого ступеня Небесної ієрархії, оточують престол Бога і співають Йому хвалу. Їх зображують із шістьма крилами.

Схимонах-ставрофор – по закінченні архаріяту монах вступає в ряди досвідчених монахів через другий ступінь монашого церковного посвячення, тобто через Чин малого ангельського образу, або Чин мантиї, названий також малою схимою. Відтоді монах стає схимником, або схимником-ставрофором. Приймаючи Чин схими, монах складає вічні обіти. На цьому ступені монашества новосхимник одержує такі частини монашого одягу: параман, мантию і нагрудний хрест.

Царство Небесне – ідеальний світ і найдосконаліший духовний стан людини, досягти якого можуть лише праведні, світ, керований Богом, кінцева мета історичного розвитку людства.

Царські ворота – у храмах візантійського обряду двійчаста брама з притвору в середню частину храму. Назва пов'язана з тим, що візантійський імператор знімав з себе перед входом сюди вінець і зброю та відпускав охорону. Згодом так стали називати невисоку браму в іконостасі, яка служить входом до вівтаря.

Зміст

Від Упорядника. Останній, що став першим.....	7
Ю. Скіра. Ієромонах Даниїл (Тимчина): історичний портрет на лінії часу	9
Г. Дидик-Меуш. Три штрихи до мовного портрета ієромонаха Даниїла (Тимчини)	27
Документ № 1. «Дарунок любові» (Унів, 25.11.1929 р.)	
Вступ	44
Ісусе добрий, Ти моя сила	46
На основі народних переказів про Чудотворну Ікону Матері Божої в Уневі і про початок Унівської Святоуспенської Лаври.....	47
Про перший напад татар на Унівську обитель та її знищення, як Лагодовський знаходить на згарищах церкви чудом неушкоджену Ікону Матінки Божої, про відбудову нової мурованої церкви і її укріплення, котрі побудував Лагодовський 1400 року за поміччю славного князя Володимира Волинського, предка князів Острозьких та Сангушків – Федора Любартовича, котрий був внуком великого князя Литовського Гедиміна	52
Про другий напад татар на Унівську обитель та про чудесну поміч Матінки Божої	56

Молитва українській дитині	61
Квіти Матінки Божої.....	62
Радуйся, двері небеснії	63
Заклик до любові.....	65
Пісня любові	69
В любові Ісуса.....	72
Душа	73
Слово любові про смерть	74
Молитва	76
Слово любові про Божий суд після смерті чоловіка.....	77
Пісня потіхи	81
Моє найбільше щастя.....	85
Пісня правди.....	87
Молитва до Христа Царя.....	89
На славу Богові в честь преподобного отця нашого Ісповідника Теодора Студита.....	90
Дорога до щастя.	92
Провідник до щастя.....	94
Слідом св. Тереси від Дитятка Ісуса.....	96
Пісня малої дитини.....	98
Ісус Христос – моя любов.....	100
Дарунок любові.....	101
Нова Зоря.....	106
Квітка Ісуса.....	108
В неволі любові.....	110
Страдальна мати на могилі.....	112
Молитва	114
Не забувай, душе моя!	115

Вірші та оповідання схимонаха Даниїла (Тимчини)

з 30-х років ХХ століття

Документ № 2. Адамові діти.....	126
Документ № 3. Я – нічо	128
Документ № 4. Ясна путь	131
Документ № 5. Невмирущі	132
Документ № 6. Де ти йдеш, дитино?.....	135
Документ № 7. Наш покровитель.....	137
Документ № 8. Царице Мая!	139

Проповіді ієромонаха Даниїла (Тимчини)

з 50-их років ХХ століття

Документ № 9. «Ядят нищі і наситяться, і восхвалят Господа взискаючі Єго. Жива будут серця їх вовік віка» (Перша неділя Великого посту 1958 р.).....	142
Документ № 10. «О, як то добре і гарно, коли браття живуть разом» (20 березня 1958 р.)	146
Документ № 11. «Много званних, а мало ізбраних».....	151

Свідчення про ієромонаха Даниїла (Тимчину)

Л. Хамайдес. Два епізоди: спогади про життя серед монахів Студійського Уставу у роки Голокосту	155
--	-----

Словник термінів..... 160

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

«Я для вас готовий і життя віддати...»:
твори Праведника народів світу ієромонаха Даниїла (Тимчини)

Підписано до друку 07.09.2020. Формат 60x84/16.

Папір офс. Офс. друк. Ум.-друк. арк. 9,8.

Ум. фарбовідб. 10,2. Обл.-вид. арк. 4,5.

ТзОВ Видавництво «Свічадо» (Свідоцтво серії ДК №1651 від 15.01.2004)

79008, м. Львів, а/с 808, вул. Винниченка, 22.

Тел.: (032) 244-57-44, факс: (032) 240-35-08.

e-mail: post@svichado.com, url: www.svichado.com